

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
„СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП
ТП „ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО БЯЛА”

гр. Бяла, ул. ”В. Левски” 15, тел: 0817/7 27-80, e-mail: bqla@scdp.bg

УТВЪРДИЛ: /n/

ИНЖ. БОРИСЛАВ ДИМОВ

Директор на ТП „Държавно горско стопанство Бяла“ – гр. Бяла

ДОКЛАД
ЗА
ГОРИТЕ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА
СТОЙНОСТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС „БЯЛА”

гр. Бяла, май 2023 г.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	2
ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТП ДГС БЯЛА	2
ВКС 1. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, В КОИТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧИМИ СТОЙНОСТИ ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО (НАПР. ЕНДЕМИЗЪМ, ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, РЕФУГИИ).....	6
ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	6
ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ.....	20
ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ	35
ВКС 2. ЗНАЧИМИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ФОРМИРАЩИ ЛАНДШАФТ ОТ РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО ВСИЧКИ ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ СЪЩЕСТВУВАТ ПРИ ЕСТЕСТВЕНИ УСЛОВИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.....	37
ВКС 3. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РЕДКИ, ЗАСТРАШЕНИ ИЛИ ИЗЧЕЗВАЩИ ЕКОСИСТЕМИ, ИЛИ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ТАКИВА.....	39
ВКС 4. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТ ВАЖНИ ПРИРОДНИ ФУНКЦИИ В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ (НАПР. ЗАЩИТА НА ВОДОСБОРИ, КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА).....	54
ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА.....	54
ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ.....	56
ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ.....	58
ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ.....	62
ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ.....	63
ВКС 5. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ОСНОВНИТЕ НУЖДИ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ (ПОМИНЪК, ПРЕПИТАНИЕ, БИТОВИ НУЖДИ, ЗДРАВЕ).....	66
ВКС 6. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ И ТРАДИЦИИ, РЕЛИГИОЗНА И ЕТНИЧЕСКА ИДЕНТИЧНОСТ	69
ПРИЛОЖЕНИЕ 1	72

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване е извършено през 2015 г., във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на ТП Държавно горско стопанство (ДГС) „Бяла“ и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF - DCP.

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в ръководството. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ТП ДГС „Бяла“. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Последна актуализация: май 2023 г., с която се актуализират термините и видовете ВКС, съгласно Практическото ръководство за определяне, стопанисване и мониторинг на горите с висока консервационна стойност на България.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТП ДГС БЯЛА

Държавно горско стопанство „Бяла“ носи името на едноименния град, в който се намира административното му седалище и е същевременно важен общински и административен център в Русенска област.

Стопанството се намира в северозападната част на Русенска област и граничи на север с държавната ни граница – река Дунав и остров Батин към Държавно ловно стопанство „Дунав“ – гр. Русе, на североизток с Държавно ловно стопанство „Дунав“ – гр. Русе, на изток и югоизток с Държавно ловно стопанство „Черни Лом“ – гр. Попово, на юг – с Държавно горско стопанство „Горна Оряховица“ и „Държавно горско стопанство Болярка“ – гр. Велико Търново, а на запад – с Държавно горско стопанство „Свищов“.

Горските територии в района на дейност на Държавно горско стопанство „Бяла“ са разположени на територията на общините: гр. Бяла, гр. Две Могили, гр. Борово и с. Ценово.

Общата площ на горските територии държавна собственост е 15921,2 ха. Залесената площ е 14971.5ха, което е 93,5% от общата площ. По вид на горите тя се разпределя така: най-голяма е площта на нискостъблените – 5752.5ха, или 38,4% от залесената площ. Следват издънковите за превръщане – 3897.9 ха (26.0%), широколистни високоствъблени – 3500.6 ха или 23.4 ха от залесената площ, а тази на изредените насаждения и култури (с пълнота до 0.3 включително) – 227.6ха, или 1.5% от залесената площ. Незалесената дървопроизводителна площ (сечища, голини и пожарища) е 564.3 ха или 3.5% от общата площ. От недървопроизводителната площ (499.9ха, или 3.0% от

общата площ) с най-голям дял са поляните – 160.7 ха, следват нелесопригодните голини – 88.8 ха, просеките – 43.7ха, обработваемите площи – 39,9ха и др.

Държавно горско стопанство „Бяла“ е разположено в прехода между средната и източната част на Дунавската равнина, в долната част на водосборния басейн на р. Янтра и отчасти във водосборния басейн на р. Черни Лом. Горите и горските площи са пръснати мозайчно и представляват отделни по-големи или по-малки комплекси с различна форма и големина. Геометричната форма на стопанството наподобява неправилен четириъгълник със страна север (р. Дунав) – юг дълга около 45 км и страна изток – запад с дължина около 70 км.

Релефът на „Държавно горско стопанство Бяла“ е хълмисто-равнинен. Днешният му облик дава обширната льосова повърхнина, която е леко наклонена към р. Дунав. Релефните форми в района на стопанството, макар и правилно еднообразни, могат да се групират в следните типове: низинен (до 200 м н.в.); крайречни заливни тераси; хълмисти равнини и разчленени плата.

Таблица 1. Разпределение на дървопроизводителната площ
по средни надморски височини

Надморска височина	Хектари	Проценти
1-50	820,0	5,3
51 - 100	1005,7	6,5
101 - 150	835,4	5,4
151 - 200	3774,1	24,3
201 - 250	2827,6	18,2
251 - 300	5660,1	36,4
301 - 350	434,3	2,8
351 – 400	178,6	1,1
всичко	15535,8	100.0

Стопанството попада изцяло в долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м. н.в.). От територията му 4,9% попадат в подпояса на заливните и крайречни гори, а 95,1% - в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори.

Държавно горско стопанство „Бяла“ има изразен хълмисто-равнинен характер – 27.5% от дървопроизводителната площ е заета от терени с равни и полегати наклони, 50.4% с наклонени терени, а едва 22.1% - от стръмни и много стръмни терени. Обликът на релефа в стопанството се дава от обширната льосова повърхнина, която е наклонена на север към р. Дунав, поради което 61.2% от дървопроизводителната площ е разположена на северни, североизточни и северозападни изложения.

Таблица 2. Разпределение на дървопроизводителната площ

по наклон на терена

Степен на наклон	Равно 0-5 °	Полегато 6-10 °	Наклонено 11-20 °	Стръмно 21-30 °	Мн. стръмно над 30 °	Общо
Хектари	1378,0	2895,7	7835,5	2989,5	437,1	15535,8
проценти	8.9	18,6	50,4	19,3	2,8	100.0

Особеностите на релефа се отразяват върху разпределението на светлината, топлината, влагата, богатството на почвата и другите екологични фактори, а оттам и до формирането на различни типове горски месторастения.

Хидрографската мрежа се очертава от водосборите на реките Янтра, Черни Лом и Баниски Лом.

Основните скали в района на дейност на Държавно горско стопанство „Бяла“ са изключително седиментни. Те са представени от варовици, пясъчливи варовици, варовити мергели, льос, льосови глинни и речни наноси с долнокредна, терциерна и кватернерна възраст. Цялата територия на стопанството попада в Дунавската плосконаслоена плоча. Моретата от Горна и Долна Крета на Мезозоя и на Терциера от Неозоя са оставили дебели наслаги.

В основата на Дунавски бряг и долините на реките Янтра и Черни Лом и техните притоци широко се разкриват варовици, мергели и пясъчници с мезозойска възраст. Те са обособени в пет официални литостратиграфски единици: Горнооряховска, Тръмбешка, Разградска, Ковачевска и Русенска свита.

Според климатичната класификация на Събев и Станев (1963), територията на стопанството се намира в Умерено-континенталната климатична подобласт на Европейската континентална област и обхваща Северния и Средния климатични райони на Дунавската хълмиста равнина.

Според горско-растителното райониране на Република България стопанството се намира в Мизийската горско-растителна област (М), подобласт Северна България (СБ), в долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (М-1), с подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м н.в. – М-1-2) и подпояс на заливните и крайречни гори (0-600 м н.в. – М-1-1).

Установени са следните типове и подтипове горски почви: от лесивираните почви – сиви и светлосиви; от наносните почви (алувиални) – бедни и богати, от блатните почви – ливадно-блатни; от черноземи – карбонатен и обикновен (излужен) чернозем; от файоземи (тъмни черноземовидни) – тъмносиви горски почви и от плитките почви – рендзини известни като хумусно-карбонатни почви.

Най-голямо разпространение на територията на стопанството има обикновен чернозем – 35.2%, следван от карбонатен чернозем – 23.4%. В района на стопанството преобладават много дълбоките почви – 58.9%, следвани от дълбоките – 20.1%, а най-слабо са застъпени плитките – 1.4%.

Основните дървесни видове, които дават облика на естествената растителност в пояса на заливните и крайречните гори са полският бряст, бялата топола и бялата върба.

Горите от бяла върба по поречието на р. Дунав са в повечето случаи монодоминантни, а на места в състава им влизат бяла тополя, бряст, полски ясен и по-рядко клонове тополи.

На територията на стопанството в резултат на залесителната дейност покрай бреговете на р. Дунав и долното течение на р. Янтра са създадени множество тополови култури.

Най-разпространени в подпоясана равнинно-хълмистите дъбови гори са горите от сребролистна липа. Те са предимно монодоминантни и смесени издънкови, в чийто състав участват зимен дъб, летен дъб, благуна, клен, мъждрян, габър и др.

За района на Държавно горско стопанство „Бяла“ са определени 15 типа горски месторастения, като 6 от тях са на заливни крайречни терени. В подпояса на заливни и крайречни гори са определени 6 типа горски месторастения, а в подпояса на равнинно-хълмисти дъбови гори – 9 типа .

Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат разнообразен растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ТП ДГС „Бяла“ са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ТП ДГС „Бяла“, екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия горскостопански план на ТП ДГС „Бяла“ да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ТП ДГС „Бяла“, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с планове за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

На територията на ТП ДГС "Бяла" има обявени 5 защитени територии, които отговарят на т.1 от ВКС 1.1. Четири от тези територии са обявени като защитени местности (ЗМ), а една е обявена като природна забележителност (ПЗ) по смисъла на Закона за защитените територии. Обобщени данни за защитените територии в ТП ДГС "Бяла" са посочени в Таблица 3.

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

I. Защитени местности

1. Находище на уехтрицова урока - с. Острица

Площ: 36.58 хектара

Местоположение: Област: Русе, Община: Две могили, Населено място: с. Острица

Попада на територията на РИОСВ Русе

Документи за обявяване: Заповед No.РД-19 от 11.01.2013 г., бр. 9/2013 на Държавен вестник

Цел на обявяване:Опазване на растителен вид Уехтрицова урока (*Bupleurum iechtritizianum* S.Stoyanov) и неговото местообитание.

Режим на дейности:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
2. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
3. Забранява се строителство, с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;

4. Забранява се внасяне на неместни видове;
5. Забранява се извеждане на сечи и залесяване в нискостъблени гори, с изключение на санитарни сечи;
6. Забранява се късане, изкореняване, бране и унищожаване на екземпляри от вида Уехтрицова урока;
7. Забранява се палене на огън и опожаряване.

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: 273 ц, щ

2. Находище на обикновен сладник

Площ: 0.29 хектара

Местоположение: Област: Русе, **Община:** Ценово, **Населено място:** с. Белцов

Попада на територията на РИОСВ Русе

Попада на територията на РДГ Русе: ДГС Бяла

Документи за обявяване: Заповед No.РД-1635 от 27.05.1976 г., бр. 50/1976 на Държавен вестник

Документи за промяна:

1. Прекатегоризация със Заповед No.РД-1198 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 на Държавен вестник

2. Промяна в площта - актуализация със Заповед No.РД-540 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 на Държавен вестник

Цели на обявяване: Опазване на естествено находище на редкия растителен вид обикновен сладник (*Glycyrrhiza glabra* L.)

Режим на дейности:

1. Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;

2. Забранява се пашата на добитък през всяко време;

3. Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;

4. Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;

5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;

6. Забранява се извеждането на голи и интензивни главни сечи;

7. Забранява се всякакво строителство;

8. Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета;

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: не попада в горски територии държавна собственост.

3. Находище на българска гърлица - с. Караманово

Площ: 1.61 хектара

Местоположение: Област: Русе, **Община:** Ценово, **Населено място:** с. Караманово

Попада на територията на РИОСВ Русе

Документи за обявяване: Заповед No.РД-300 от 29.03.2013 г., бр. 36/2013 на Държавен вестник

Целна обявяване: Опазване на растителен вид българска гърлица (*Limonium bulgaricum* Anev), и неговото местообитание.

Режим на дейности:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
2. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
3. Забранява се строителство с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;
4. Забранява се внасяне на неместни видове;
5. Забранява се извършването на мелиоративни дейности, водещи до нарушаване на естествения характер на местообитанието;
6. Забранява се употреба на пестициди и изкуствени торове.

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: *не попада в горски територии държавна собственост.*

4.Естествено находище на кримска какула (Salvia scabiosifolia)

Площ: 3.5 хектара

Местоположение: Област: Русе, Община: Бяла, Населено място: с. Полско Косово

Попада на територията на РИОСВ Русе

Документи за обявяване: Заповед No.РД-91 от 16.02.2006 г., бр. 28/2006 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване на единственото в страната находище на защитения растителен вид Кримска какула (*Salvia scabiosifolia*);
2. Съхраняване на уникален ландшафт, включващ характерни варовикови форми с хазмофитна растителност и типични крайречни растителни съобщества;

Режим на дейности:

1. Забранява се всякакво строителство, производствените дейности, разкриването на кариери и други дейности, с които се изменя естественият ландшафт;
2. Забранява се паленето на огън;
3. Забранява се пашата на домашни животни;
4. Забранява се ловът и ловностопанските мероприятия;
5. Забранява се използването на изкуствени торове, продукти на растителна защита и други химически вещества и препарати;
6. Забранява се внасянето на неместни за района растителни и животински видове;

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: *не попада в горски територии държавна собственост.*

II. Природни забележителности

Орлова чука

Площ: 82.23 хектара

Местоположение: 1. Област: Русе, Община: Две могили, Населено място: с. Пепелина

2. Област: Русе, Община: Иваново, Населено място: с. Табачка

Попада на територията на РИОСВ Русе

Попада на територията на РДГ Русе: ДГС Бяла

Документи за обявяване: Заповед No.2810 от 10.10.1962 г., бр. 56/1963 на Държавен вестник

Документи за промяна:

1. Промяна в режима на дейностите със Заповед No.РД-663 от 21.08.2007 г., бр. 79/2007 на Държавен вестник

2. Промяна в площта - актуализация със Заповед No.РД-421 от 24.06.2009 г., бр. 63/2009 на Държавен вестник

Цели на обявяване: Опазване на пещера

Режим на дейности:

1. Забранява се замърсяване на стените, таваните или пода на пещерата, на въздуха и водите в нея;

2. Забранява се пробиване и разширяване на отвори в стените, таваните или пода на пещерата, освен при провеждането на спасителни акции;

3. Забранява се използване на експлозиви, освен при провеждането на спасителни акции;

4. Забранява се предизвикване на шум, който надвишава стойностите 45 Leq (dBA);

5. Забранява се предизвикване на вибрации;

6. Забранява се изхвърляне и складиране на всякакви предмети, на токсични и радиоактивни вещества или други отпадъци;

7. Забранява се паленето на огън и опушване с дим;

8. Забранява се използване на осветление с открит пламък, с изключение на ацетиленови, газови и бензинови лампи;

9. Забранява се действия, които водят до унищожаване, повреждане и отстраняване на праисторически рисунки, надписи, археологически и други артефакти, освен при провеждане на спасителни акции;

10. Забранява се унищожаване, увреждане или преместване на обекти от пещерната инфраструктура;

11. Забранява се изнасяне от пещерата на елементи от пещерната структура;

12. Забранява се унищожаване, повреждане или отстраняване на елементи от пещерната структура, освен при провеждането на спасителни акции;

13. Забранява се унищожаване, повреждане или изнасяне от пещерата на растения или на части от тях;

14. Забранява се безпокоенето, упойването, улавянето, убиването, пренасянето, задържането в плен в пещерата, изнасяне на животните, които обитават пещерите постоянно или временно през всички фази на тяхното развитие;

15. Забранява се унищожаване, повреждане, събиране или пренасяне на гнезда или леговища на животни, които постоянно или временно обитават пещерите;

16. Забранява се разкопаване на седиментите, изнасяне, пренасяне или повреждане на палеонтологически и археологически находки, освен при провеждане на регламентирани с надлежно разрешение археологически и палеонтологически изследвания, осъществявани от правоспособни професионални изследователи;

17. Забранява се изхвърлянето на живи или мъртви животни или части от тях;

18. Забранява се засипване, запушване и разрушаване на входовете на пещерата и нейните галерии;

19. Забранява се поставянето на каквито и да е трайни надписи или знаци по стените, тавана или пода, с изключение за целите на картографирането;

20. Забранява се благоустрояване на галерии и използването им за посещения, с изключение на вече благоустроената част на пещерата;

21. Забранява се използването на пещерата за приютяване на домашни животни, складово помещение, производство на гъби и други производствени дейности;

22. Забранява се извличането на каквито и да е материали (камъни, пещерни образувания, глина, гуано и др.) от вътрешността и привходните части на пещерата;

23. Забраняват се посещения на туристи в неблагоустроената част на пещерата;

24. Забранява се посещения на туристи в благоустроената част на пещерата в периода 1 ноември - 1 април;

25. Забранява се посещения на туристи извън интервала 9,00 - 17,00 ч.;

26. Забранява се посещения с туристическа цел на групи над 15 души;

27. Забранява се посещения с туристическа цел на отделни лица или групи без пещерен водач (екскурзовод);

28. Забраняват се други дейности, определени с плана за управление на защитената територия.

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: 261 а, б, е, ж, з, к, н, о.

Таблица 3. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ТП ДГС „Бяла“

Защитена територия	Площ /ха/	Отдел/ подотдел	Землище	Заповед за обявяване/ ограничения	Заповед за прекатегоризация	Цел на обявяване
ЗМ «Находище Уехтрицова урока – село Острица»	5,3	273 подотдел ц,щ	с. Острица	Заповед РД-19/11,01,2013г.на МОСВ		Опазване на растителен вид – Уехтрицова урока (<i>Burleum uechtritizianum</i> S.Stoyanov и неговото местообитание
ЗМ »Находище на обикновен сладник«	0,29		с. Белцов	Заповед №1635 от27.05.1976 г..	Заповед №РД-1198от24.09.2003г.	Опазване на естествено находище на обикновен сладник (<i>Glycyrrhiza glabra</i>)L.
ЗМ ”Находище на българска гърлица с.Караманово”	1,61		с. Караманово	Заповед №РД-300 от29.03.2013 г.		Опазване на растителен вид българска гърлица (<i>Limonium bulgaricum</i> An ev)и неговото местообитание
ЗМ”Естествено находище на Кримска какула”	3,5		с. Полско Косово	Заповед №РД-91 от 16.02.2006г.		1.Опазване на единственото в страната находище на защитения растителен вид Кримска какула (<i>Salvia scabiosifolia</i>). 2.Съхраняване на уникален ландшафт,включващ характерни варовикови форми с хазмофитна

						растителност и типични крайречни растителни съобщества.
ПЗ«Пещера Орлова чука»	13.1	261 подотдели а,б,е,ж,з,и, к,н,о,1,2	с. Пепелина	Заповед №2810/10.10.196 2 год. на Главно управление по горите при МС	Заповед № РД-663 от 21 август 2007 г. на МОСВ за промяна на режима	Опазване втората по дължина пещера в България и прилежащия район и пещерните обитатели

Таблица 4. Списък на вековни дървета на територията на ДГС Бяла обявени със
заповед на КОПС

Вековни дървета	Заповед за обявяване	Землище/М естност	Години	Висо чина	Обикол ка	отдел, подотдел	собственост
				(м)	(м)		
Обикновен (летен) дъб(<i>Quercus robur</i>)	Заповед №342 от 04.07.1978г.	с. Брестовица		15	3,1	-	
Зимен дъб горун (<i>Quercus daleshampii</i>)	Заповед №343 от 04.07.1978г.	с. Каран Върбовка		28	3,5	241у	ГТЧС
Обикновен (летен) дъб(<i>Quercus robur</i>)	Заповед №343 от 04.07.1978г.	с. Полско Косово		19	3,5	16м	ГТДРС

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Идентифицирани защитени зони по смисъла на Закона за биологичното
разнообразие на територията на стопанството са пет зони за опазване на местообитанията
и две зони за опазване на местообитанията на птиците.

I. Защитени зони за опазване на местообитанията:

1. Защитена зона “Беленска гора” – BG000231

Площ: 7312.21 хектара

Местоположение: 1. Област: Велико Търново, Община: Горна Оряховица, Населено
място: с. Стрелец

2. Област: Велико Търново, Община: Полски Тръмбеш, Населено място: с. Каранци,
с. Орловец

3. Област: Велико Търново, Община: Стражица, Населено място: с. Виноград

4. Област: Русе, Община: Бяла, Населено място: гр. Бяла, с. Бистренци, с. Дряновец,
с. Полско Косово

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и
водите (РИОСВ): Велико Търново и Русе

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен
вестник 2-2-231-122-2007

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и
техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията
на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на
естествените за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на
средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 5 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000231/BG0000231_PS_16.pdf

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

2. Защитена зона “ Батин ” – BG000232

Площ: 2654.77 хектара

Местоположение:

1. Област: Русе, **Община:** Борово, **Населено място:** с. Батин, с. Горно Абланово

2. Област: Русе, **Община:** Иваново, **Населено място:** с. Мечка

Попада на територията на РИОСВ Русе

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-232-122-2007

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 3 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000232/BG0000232_PS_16.pdf

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

3. Защитена зона “Студена река ” – BG000233

Площ: 5299.36 хектара

Местоположение:

1. Област: Велико Търново, **Община:** Павликени, **Населено място:** с. Батак, с. Горна Липница, с. Долна Липница, с. Караисен

2. Област: Велико Търново, **Община:** Полски Тръмбеш, **Населено място:** с. Вързулица, с. Павел

3. Област: Велико Търново, **Община:** Свищов, **Населено място:** гр. Свищов, с. Алеково, с. Александрово, с. Вардим, с. Горна Студена, с. Хаджидимитрово

4. Област: Русе, **Община:** Ценово, **Населено място:** с. Караманово, с. Новград

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Велико Търново и Русе

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-233-122-2007

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000233/BG0000233_PS_16.pdf

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

4. Защитена зона “Ломовете” – BG000608

Площ: 32488.93 хектара

Местоположение:

1. **Област:** Разград, **Община:** Разград, **Населено място:** с. Дряновец, с. Осенец, с. Раковски
2. **Област:** Разград, **Община:** Цар Калоян, **Населено място:** гр. Цар Калоян, с. Езерче, с. Костанденец
3. **Област:** Русе, **Община:** Ветово, **Населено място:** гр. Ветово, гр. Сеново, с. Кривня, с. Писанец
4. **Област:** Русе, **Община:** Две могили, **Населено място:** с. Кацелово, с. Острица, с. Пепелина, с. Чилнов, с. Широково
5. **Област:** Русе, **Община:** Иваново, **Населено място:** с. Божичен, с. Иваново, с. Кошов, с. Красен, с. Нисово, с. Сваленик, с. Табачка, с. Церовец, с. Червен, с. Щръклево
6. **Област:** Русе, **Община:** Русе, **Населено място:** гр. Русе, с. Басарбово
7. **Област:** Търговище, **Община:** Опака, **Населено място:** с. Гърчиново
8. **Област:** Търговище, **Община:** Попово, **Населено място:** с. Захари Стояново

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Русе и Шумен

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-608-122-2007

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 6 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000608/BG0000608_PS_16.pdf

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

5. Защитена зона “Река Янтра” – BG000610

Площ: 13900.41 хектара

Местоположение:

1. Област: Велико Търново, **Община:** Велико Търново, **Населено място:** гр. Велико Търново, с. Ветринци, с. Леденик, с. Никюп, с. Пушево, с. Самоводене, с. Шемшево

2. Област: Велико Търново, **Община:** Горна Оряховица, **Населено място:** гр. Горна Оряховица, гр. Долна Оряховица, с. Върбица, с. Горски долен Тръмбеш, с. Драганово, с. Крушето, с. Писарево, с. Поликраище, с. Правда, с. Първомайци, с. Янтра

3. Област: Велико Търново, **Община:** Лясковец, **Населено място:** гр. Лясковец, с. Козаревец

4. Област: Велико Търново, **Община:** Полски Тръмбеш, **Населено място:** гр. Полски Тръмбеш, с. Каранци, с. Куцина, с. Петко Каравелово, с. Раданово

5. Област: Велико Търново, **Община:** Стражица, **Населено място:** с. Бряговица

6. Област: Габрово, **Община:** Габрово, **Населено място:** гр. Габрово, с. Гръблевци, с. Мичковци

7. Област: Габрово, **Община:** Дряново, **Населено място:** с. Гостилица, с. Каломен, с. Скалско, с. Славейково, с. Чуково, с. Янтра

8. Област: Русе, **Община:** Борово, **Населено място:** с. Брестовица

9. Област: Русе, **Община:** Бяла, **Населено място:** гр. Бяла, с. Ботров, с. Пейчиново, с. Полско Косово, с. Стърмен

10. Област: Русе, **Община:** Ценово, **Населено място:** с. Белцов, с. Беяново, с. Джулюница, с. Долна Студена, с. Кривина, с. Новград, с. Ценово

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Велико Търново и Русе

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-610-122-2007

Документи за промяна: Промяна в режима на дейностите със Заповед No.РД-966 от 20.12.2013 г., бр. 9/2014 на Държавен вестник

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР: Типовете природни местообитания -1530* Панонски солени степи и солени блата, 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*, 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*, 3270 Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и *Vidention* p.p. , 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс, 6250* Панонски льосови степни тревни съобщества, 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР: Бисерна мида (*Unio crassus*); ивичест теодокус (*Theodoxus transversalis*); ценагрион (*Cenagrion ornatum*); ручеен рак (*Austropotamobius*

torrentium); украинска минога (*Eudontomyzon mariae*); белопера кротушка (*Gobio albipinnatus*); балканска кротушка (*Gobio uranoscopus*); распер (*Aspius aspius*); европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*); черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*); виюн (*Misgurnus fossilis*); балкански щипок (*Sabanejewia aurata*); обикновен щипок (*Cobitis taenia*); ивичест бибан (*Gymnocephalus schraetzer*); високотел бибан (*Gymnocephalus baloni*); сабица (*Pelecus cultratus*); малка вретенарка (*Zingel streber*); голяма вретенарка (*Zingel zingel*); балканска кротушка (*Gobio kessleri*); голям щипок (*Gobio elongata*).

Режим на дейности:

1. Забранява се издаване на нови разрешителни по Закона за водите на р. Янтра и притоците ѝ за инвестиционни намерения с цел производство на електроенергия от ВЕЦ, включително и на нови разрешителни за ВЕЦ, за които се предвижда надграждане и/или реконструкция на съществуващите бентове, прагове и други съоръжения, изгубили първоначалното си предназначение;

2. Забранява се издаване на нови разрешителни по Закона за водите за инвестиционни намерения с цел изграждане на нови корекции в участъци на р. Янтра и притоците ѝ, попадащи извън границите на урбанизирани територии;

3. Забранява се издаване на нови и удължаване на срока на действие на разрешителни за ползване на воден обект по Закона за водите с цел изземване на наносни отложения от р. Янтра и притоците ѝ, с изключение на случаите по чл. 140, ал. 6 Закона за водите;

4. Забранява се усвояване на повече от 30 % от средно многогодишния отток на р. Янтра и притоците ѝ за инвестиционни намерения за ВЕЦ, намиращи се в процедура по издаване на разрешително по Закона за водите към датата на издаване на заповедта;

5. Забранява се залесяване на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

6. Забранява се планиране и извеждане на планирани сечи в границите на природни местообитания 91F0 и 91E0*.

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

II. Защитени зони за опазване на птиците:

1. Защитена зона Рибарници Мечка - BG0002024)

Площ: 2582.34 хектара

Местоположение:

1. Област: Русе, **Община:** Борово, **Населено място:** с. Батин, с. Горно Абланово

2. Област: Русе, **Община:** Иваново, **Населено място:** с. Мечка

Попада на територията на РИОСВ Русе

Документи за обявяване: Заповед No.РД-561 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник 2-1-2024-561-2008

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola*

ralloides), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Бяла лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Сив жерав (*Grus grus*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Малка чайка (*Larus minutus*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белочела рибарка (*Sterna albifrons*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Бухал (*Bubo bubo*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Водно шаварче (*Acrocephalus paludicola*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Посевна гъска (*Anser fabalis*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Планинска потапница (*Aythya marila*), Кадифена потапница (*Melanitta fusca*), Звънарка (*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридожд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Сив брегобегач (*Calidris temminckii*), Кривоклюн брегобегач (*Calidris ferruginea*), Тъмногърд брегобегач (*Calidris alpina*), Малка бекарина (*Limnocryptes minimus*), Средна бекарина (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Камъкообръщач (*Arenaria interpres*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Белокрыла рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Режим на дейности:

1. Забранява се строителството на пристанища, терминали и на промишлени предприятия;

2. Забранява се унищожаването на островни образувания;

3. Забранява се залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

4. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

5. Забранява се извършването на дейности, свързани с пресушаване или промяна на хидрологичния режим, освен при изпълнение на такива, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитанията;

6. Забранява се извършването на сечи в горите от местни видове, които водят до намаляване на тяхното плътно разпространение или до смяна на видовете;

7. Забранява се извършването на сечи в радиус 300 м около гнезда на грабливи птици и около гнездови колонии на чапли и корморани през периода на гнездене (1 март - 31 юли);

8. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;

9. Забранява се косенето на тръстика, папур и плаваща водна растителност в каналите и басейните, по бреговете и дигите в периода от 1 март до 15 август.

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

2. Защитена зона Ломовете-BG0002025

Площ: 33451.22 хектара

Местоположение:

1. Област: Разград, **Община:** Разград, **Населено място:** с. Дряновец, с. Осенец, с. Раковски

2. Област: Разград, **Община:** Цар Калоян, **Населено място:** гр. Цар Калоян, с. Езерче, с. Костанденец

3. Област: Русе, **Община:** Ветово, **Населено място:** гр. Ветово, гр. Сеново, с. Кривня, с. Писанец

4. Област: Русе, **Община:** Две могили, **Населено място:** с. Кацелово, с. Острица, с. Пепелина, с. Чилнов, с. Широково

5. Област: Русе, **Община:** Иваново, **Населено място:** с. Божичен, с. Иваново, с. Кошов, с. Красен, с. Нисово, с. Сваленик, с. Табачка, с. Церовец, с. Червен, с. Щръклево

6. Област: Русе, **Община:** Русе, **Населено място:** гр. Русе, с. Басарбово

7. Област: Търговище, **Община:** Опака, **Населено място:** с. Гърчиново

8. Област: Търговище, **Община:** Попово, **Населено място:** с. Захари Стояново

Попада на територията на РИОСВ Русе

Документи за обявяване: Заповед No.РД-562 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник 2-1-2025-562-2008

Документи за промяна:

1. Промяна в площта - увеличаване с Решение No.335 от 26.05.2011 г., бр. 41/2011 на Държавен вестник

2. Промяна в площта - увеличаване със Заповед No.РД-382 от 19.04.2013 г., бр. 50/2013 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*),

Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Обикновен пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*).

Режим на дейности:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;

2. Забранява се залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

3. Забранява се използването на пестициди (включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборски тор) в пасища и ливади;

4. Забранява се нарушаването на естественото състояние на влажните зони и техните брегове, включително пресушаване на влажни зони;

5. Забранява се извършването на сечи в горите от местни видове, които водят до намаляване на тяхното плотно разпространение или до смяна на видовете.

Списък с отделите и подотделите, включени в защитените зони са представени в Приложение 1 към настоящия доклад.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в обхвата на ДГС се спазват стриктно разпоредбите, посочени в заповедите за обявяване.

2. За защитените зони в границите на ДГС няма изготвени и приети планове за управление. До изготвянето на такива, стопанисването да се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие и заповедта за обявяване.

2. За защитените територии и зони в обхвата на ДГС са в сила и следните допълнителни норми и ограничения:

✓ За природните горски местообитания, включени в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, се прилагат нормите и режимите за горскостопанските

мероприятия, дефинирани в наръчника "Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000", издаден от Изпълнителна агенция по горите.

- ✓ Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДГС, включени в границите на защитените зони. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети. Санитарни сечи при каламитети се провеждат само при наличие на повреди и съхнене на дървета, съставляващите по-малко от 20% от запаса на насаждението, при спазване нормите за запазване на количествата мъртва дървесина посочени по-долу.
- ✓ При провеждане на сечи се запазват стояща и лежаща мъртва дървесина и загиващи дървета, които са не по-малко от 10% от запаса на насаждението преди сечта, като не по-малко от 5% е стояща мъртва дървесина. Мъртви дървета, застрашаващи безопасността на хора и съоръжения в гората, се повалят и оставят като лежаща мъртва дървесина.
- ✓ Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.
- ✓ В горите в които се планира провеждане на отгледни сечи са в сила следните ограничения и норми:
  - не се допуска еднократно отсичане на повече от 20% от запаса на насаждението;
  - прилага се само комбиниран метод с преобладаване на върхов метод;
  - склопеността и пълнотата на насаждението след провеждане на отгледни сечи не се допуска да бъде по-малка от 0,8;
  - за осигуряване на акумулация на мъртва дървесина при отгледните сечи се запазват подтиснати и част от некачествените, повредените и особено загиващи дървета, които не конкурират директно качествени дървета.
- ✓ Не по-малко от 10% от площта на всяко природно горско местообитание (Приложение I от Закона за биологичното разнообразие) в защитените зони на територията на ДГС се обособява като „гори във фаза на старост“ както границите и местоположението на тези площи не се променят.
- ✓ приоритет имат възобновителните сечи с дълъг възобновителен период;
- ✓ в насажденията с изведени подготвителни и осеменителни и осветителни фази на постепенна сеч, следващите фази на сечта да се изведат в съответствие с принципите на дългосрочните възобновителни сечи;
- ✓ при провеждане на възобновителни сечи не се допуска еднократно отсичане на повече от 25 % от запаса на насаждението;
- ✓ площта на първоначално отворените при възобновителните сечи прозорци е не по-голяма от 0,05 ха;
- ✓ клоните и остатъците от сечта се оставят равномерно разпръснати в местата на падане на дърветата извън местата с подраст;
- ✓ извозът на отсечената дървесина се извършва само на секции;

- ✓ използват се техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка и пътната инфраструктура;
- ✓ след прекратяване на горскостопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и защитените зони е необходимо ръководството на ДГС, което по закон отговаря за управлението на защитените територии, да следи за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с РИОСВ Русе и ДПП Русенски Лом трябва да се определят стандартните процедури и индикатори за мониторинг, с цел идентификация и предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. Например може да се следи за въздействия на горскостопанските дейности върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1* към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1* към ръководството е ГВКС.

Растителни видове, включени в *Приложение 1* към ръководството и установени на територията на ТП ДГС „Бяла“

Ковачев зановец (*Chamaecytisus kovacevii* (Velen.) Rothm.)

Храст, хамефит, с високи до 10–40 cm стъбла, изправени, гъсто разпереновлакнести, вдървеняли в основата. Листата са тройни; листчетата елиптични, дълги 10–12 mm и широки 2–4 mm, заострени на върха, целокрайни, сивкаво прилегловлакнести. Цветовете са 2–5, в главести съцветия, обвити от горните стълбови листа. Венчето е дълго 10–15 mm, бяло, прилегло влакнесто. Плодът е боб, дълъг 2–2.5 cm, широк 5–6 mm, елиптичен, сплеснат, разпереновлакнест. Цъфти през юни–юли, а плодоноси през юли–септември. Среща се в състава на степни съобщества и по поляни в разредени дъбови гори, по-често върху черноземни почви в низините и равнините. Популациите обикновено са малобройни и силно фрагментирани, състоят се от единични или до няколко десетки индивиди (Цонев 2012).

Видът фигурира в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. /ред./ 2012) с категория „застрашен“, в списъка на IUCN и в ЗБР. Български ендемит.

ЗАПЛАХИ:

1. Опожаряване на територията;
2. Паша на домашни животни;
3. Изкореняването, изскубването, третиране с различни химични продукти и всякакъв вид пряко унищожение на вида от антропогенни дейности и антропогенна намеса;
4. Разораване, разкопаване, добив на природни ресурси и всеки вид пряко въздействие и промяна на месторастенето.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hooker f.)

Многогодишно луковично растение, геофит. Стъблото достига 20 cm. На върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрупен с влагалице. Околоцветните листчета са шест: три външни бели (от 15 до 25 mm) разперени, лъжичковидни, вътрешните са три почти два пъти по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на върхната и приосновната част. Цъфти в периода януари-април, плодоносима май-юни. Расте из храсталаци, гори и скални поляни в низинния, буковия и дъбовия пояс. (Евстатиева 2011).

Видът фигурира в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. /ред./ 2012) с категория „застрашен“ и в приложение 3 на ЗБР.

ЗАПЛАХИ:

1. Опожаряване на територията;
2. Паша на домашни животни;
3. Изкореняването, изскубването, третиране с различни химични продукти и всякакъв вид пряко унищожение на вида от антропогенни дейности и антропогенна намеса;
4. Разораване, разкопаването, добив на природни ресурси и всеки вид пряко въздействие и промяна на месторастенето.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Растителни видове с консервационен статут и локално значение за територията на ДГС “Бяла”

(използвани са снимки от „Определител на растителните видове за оценка на гори с висока консервационна стойност“, Добромира Димова, WWF, 2017 г.)

Българска гърлица (*Limonium bulgaricum* Ancev)

Многогодишно тревисто растение с 35–50 cm високи цветоносни стъбла. Листата са приосновни, 5–16 cm дълги, лопатовидни, целокрайни, в основата стеснени в дълга крилата дръжка. Цветовете са по 1(2), групирани в класове, събрани в метличесто

съцветие; чашката е 5-делна, ципеста; венчето виолетово. Плодът е едносеменна кутийка. Цъфти в периода юни–юли, плодоносиюли–август. Среца се по влажни тревисти места в зоната на ксеротермните дъбови гори върху излужени черноземимежду 200 и 250 m н. в. Образува разкъсани популации с ниска численост (Анчев и Горанова 2012).

Видът е български ендемит и е включен в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. 2012) с категория „критично застрашен“ и в ЗБР.

ЗАПЛАХИ:

1. Опожаряване на територията;
2. Паша на домашни животни;
3. Изкореняването, изскубването, третиране с различни химични продукти и всякакъв вид пряко унищожение на вида от антропогенни дейности и антропогенна намеса;
4. Разораване, разкопаването, добив на природни ресурси и всеки вид пряко въздействие и промяна на месторастенето.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: не попада в горски територии държавна собственост.

Седефче (*Ruta graveolens* L.)

Полухраст, висок 15–60 cm, с вдървенял корен, в свежо състояние със силна неприятна миризма. Стъблата прави, в основата вдървенели, голи. Долните и средните листа с дълги дръжки, горните приседнали, двойно до тройно перестонаделени, дяловете обратояйцевидни до линейноланцетни. Листата синкави или жълто-зелени, покрити със

сивкав восъчен слой, с тъмни точковидни етеричномаслени жлези. Цветовете във връхни рехава съцветия. Венчелистчетата дълги 6–9 mm, лъжичкоподобни, по ръба ресничести, жълти. Плодът кутийка. Цъфти от май до август, а плодоноси от юни до септември. Среща се по сухи каменисти и скалисти места на варовик (Виткова 2012).

Видът е включен в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. 2012) с категория „застршен“ и в ЗБР. Терциерен реликт.

ЗАПЛАХИ:

1. Опожаряване на територията;
2. Паша на домашни животни;
3. Изкореняването, изскубването, третиране с различни химични продукти и всякакъв вид пряко унищожение на вида от антропогенни дейности и антропогенна намеса;
4. Разораване, разкопаването, добив на природни ресурси и всеки вид пряко въздействие и промяна на месторастенето.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Уехтрицианова урока (*Bupleurum uechtritzianum* S. Stoyanov)

Едногодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, в основата цилиндрично, а в горната си част е четириръбесто. Листата са последователни, ланцентни до линейни, заострени. Стъблените разклонения излизат от пазвите на листата. Цветовете са дребни, с жълти венчелистчета, събрани в малоцветни сенници. Цъфти и плодоноси в периода

август–септември. Среща се в ксеротермни храсталаци и тревисти места, доминирани келяв габър, драка, белизма, коило и валезийска власатка.

Видът е балкански ендемит.

ЗАПЛАХИ:

1. Опожаряване на територията;
2. Паша на домашни животни;
3. Изкореняването, изскубването, третиране с различни химични продукти и всякакъв вид пряко унищожение на вида от антропогенни дейности и антропогенна намеса;
4. Разораване, разкопаването, добив на природни ресурси и всеки вид пряко въздействие и промяна на месторастенето.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

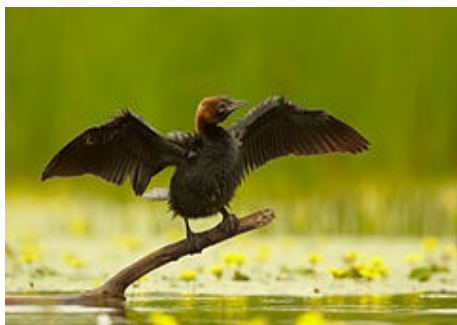
Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Засяга следните отдели и подотдели държавна собственост: [REDACTED]

Животински видове включени в Приложение 1 към ръководството, установени на територията на ДГС “Бяла”

(използвани са снимки от „Определител на животинските видове за оценка на гори с висока консервационна стойност“, автори: д-р Ростислав Бекчиев, доц. д-р Стоян Бешков, Симеон Арангелов, Дончо Киров, WWF, 2017 г.)

Малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*)

Известен е още като малка дяволица или карабатак. Оперението му е черно-кафяво, като двата пола са практически неразличими. Дължина на тялото: 50 cm. Размах на крилете: 85 cm. Възрастните през размножителния период са черно-кафяви с бели щрихи по тялото и метален блясък по крилата. През есенно-зимния период щрихите и блясъкът изчезват. Младите са с бяло подбрадие и белезникави корем и гърди. Лети с бързи плитки махове ниско над водата. Издаващи звуци: В гнездовите колонии - нисък

насечен крясък.

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена във влажните зони на дига-бряг и прилежащите острови по р. Дунав, като гнезденето е на островните образувания.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи; използване на пестициди;
2. Изземване на яйцата на птиците;
3. Обезпокояване на птиците през гнездовия период.
4. Браконьерство и отстрел на вида;
5. Пресушаване на водоемите;
6. Изсичане на естествените крайречните гори;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Не се водят сечи в естествени гори в радиус от 200м около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. В радиус от 300м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.04 – 01.08. Да не се допуска отстрел на индивиди от вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на полова и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*)

Големият корморан или голяма дяволица, карабатак е най-едрият от трите вида корморани, които гнездят в България. В брачно оперение се отличава по белезникавите страни на шията и наличието на две бели (видими отдалеч) петна на слабините, близо до подкрилията. Извън размножителния период е възможно да се объркат както възрастните, така и младите птици със средната дяволица по местата, където зимуват и двата вида. Видът е специализиран ихтиофаг – храни се с риба. Дневно изядва по 0,5 – 0,75 kg риба, но яде и жаби и дребни водни змии. В горещо време родителите пренасят вода с клюна си, с която пръскат малките си корморанчета в гнездото, за да се разхладят.

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена във влажните зони на дига-бряг и прилежащите острови по р. Дунав, като гнезденето е на островните образувания.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаваните от вида земи; използване на пестициди;
2. Изземване на яйцата на птиците;
3. Обезпокояване на птиците през гнездовия период.
4. Браконьерство и отстрел на вида;
5. Пресушаване на водоемите;
6. Изсичане на естествените крайречните гори;

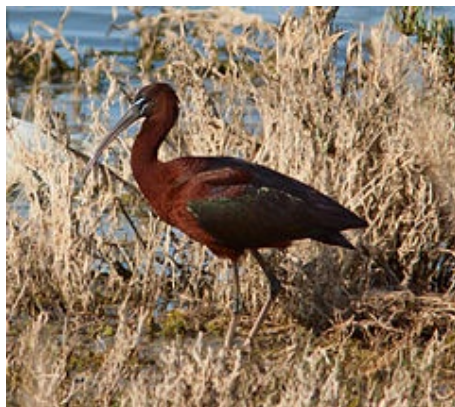
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Не се водят сечи в естествени гори в радиус от 200м около водните басейни, където е регистрирано присъствие на видовете. В радиус от 300м около гнезда на видовете не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.04 – 01.09. Да не се допуска отстрел на индивиди от тези видове.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на полова и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*) и всички останали видове чапли

На територията на ДГС Бяла популацията им е съсредоточена в влажните зони дига-бряг и прилежащите острови по р. Дунав, като гнезденето е на островните образувания.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи; използване на пестициди;
2. Изземване на яйцата на птиците;
3. Обезпокояване на птиците през гнездовия период.
4. Браконьерство и отстрел на вида;
5. Пресушаване на водоемите;
6. Изсичане на естествените крайречните гори;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Не се водят сечи в естествени гори в радиус от 200м около водните басейни, където е регистрирано присъствие на видовете. В радиус от 300м около гнезда на видовете не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.04 – 01.09. Да не се допуска отстрел на индивиди от тези видове.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на пола и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Пъстър смок (*Elaphe sauromates*)

Пъстрият смок има най-дебелото тяло в сравнение с останалите смокове, срещащи се в България. Максималната дължина, която достига, е 1,70 m. При възрастните гърбът е светложълт, понякога с леко оранжев оттенък. На всяка от люспите по гърба има по едно голямо напречно тъмно (почти черно) петно. Петната по гърба силно контрастират на светложълтата основа и му придават ясно изразен петнист вид. От горната страна на главата имат V-образно тъмно петно, а под него, от окото до задния ъгъл на устата, има по една тъмна ивица от двете страни. Коремът е със същия жълтеникав цвят като основния на гърба – обикновено е без петна, по-рядко с малки петънца. Окраската при младите е почти същата като при възрастните. При тях гърбът е сиво-жълтеникав с големи напречни тъмни петна и през първата си година не могат да бъдат различени от тези на ивичестия смок.

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена в открити пространства, покрити с тревна растителност, пасища, захрастени участъци, разредени широколистни гори, понякога и влажни места покрай реки, блата и водоеми. Благоприятстващо обстоятелство за навлизането му в горите е наличието на храсти в граничните зони между горите и откритите участъци.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разорава опожарената територия. Да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните зони (между гората и откритите пространства) да не се почистват от храсти.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на пола и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*)

Корубата (черупката) достига 23 cm дължина, най-често 15–20 cm. Горната част на черупката е маслиенокафява до черна на цвят, с жълтеникави точки или чертички, но с възрастта напетняването постепенно се губи и най-едрите екземпляри обикновено са без петна. Долната част на черупката е жълтеникава, с черни петна (по-рядко може да има и кафеникав цвят). Кожата също е маслиенокафява до черна, с характерните жълтеникави точки и ивици. Женските са по-едри от мъжките и имат по-малка и тънка опашка. Обикновената блатна костенурка може да бъде объркана с южната блатна костенурка (от която се отличава по наличието на опетняване на гърба на черупката и липсата на ясно изразени жълто-бели ивици по врата) и червенобузата костенурка (която е лесно различима с характерното за нея оранжево-червено петно зад очите, поради което я наричат още „червеноуха костенурка“).

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена в блата, мочури, средните и долните течения на реките, напоителни и отводнителни канали, разливи, езера, язовири и други. Предпочита обрасли с водна растителност места, като особено висока е числеността в рибарници и микроязовири, обрасли с папур, тръстика и дзука.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаваните от вида земи и т.н.;
2. Събирането, местенето или убиването им.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида. Да не се

премахват падналите гниещи дървета в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистриран видът.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на пола и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

Черупката (коруба) достига 36 cm, но най-често е 15–25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България. 1. При шипоопашатата костенурка опашката завършва с рогов шип (при шипобедрената опашката няма шип, а има по един шип на всяко от бедрата на задните крака). 2. Задният край на черупката над опашката има две щитчета (за разлика от шипобедрената костенурка, при която то е само едно) – това обаче не се смята за сигурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, отколкото дълго. Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация. На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена в места с хълмист релеф, обраснал с храсти и ниски разредени гори. Този вид е по-тясно свързан с гората, за разлика от шипобедрената сухоземна костенурка.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи и т.н.;
2. Събирането, местенето или убиването им.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разорава опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на полова и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Черупката достига до 39 cm, но най-често е 18–25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки в България. 1. При шипобедрената костенурка опашката няма шип, а има по един на всяко от бедрата на задните крака (докато при шипоопашатата на задната част на бедрата няма шипове, а има на опашката). 2. Задният край на черупката над опашката има едно щитче (за разлика от шипоопашатата костенурка, при която са две) – това обаче не се смята за сигурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, отколкото дълго. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация.

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена в открити тревни места с хълмист релеф, обраснал с храсти и ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в крайните райони на широколистните гори, в разредените дъбови гори и тревисти места с рядка храстова растителност.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи и т.н.;
2. Събирането, местенето или убиването им.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на полова и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Дунавски гребенест тритон (*Triturus dobrogicus*)

Дължината на тялото достига 17 cm. Женските са по-едри от мъжките. През водната фаза гърбът е сиво-кафеникав, с тъмнозелени (до почти черни) петна. Коремът е тъмнооранжев до червеникав, с едри черни петна. Гушата е тъмносива до черна, със ситни бели точки. Мъжките са с висок, силно назъбен гребен, обикновено ясно отделен от опашния плавник. Опашката отстрани е със синкаво-белезникава ивица (при женските съвсем бледа). Клоаката при мъжките е тъмна, при женските – оранжева. Пръстите са без или със слабо изразени плавателни ципи. През сухоземната фаза гърбът е тъмносив, тъмнокафяв или черен (петната почти не личат), понякога с тънка жълта или оранжева линия. Различава се от южния и македонския гребенест тритон по оцветяването на гушата – при дунавския тя е почти изцяло черна, с бели точки, докато при другите е жълта, с тъмни петна. От северния гребенест тритон се отличава по относително по-късите си крайници и силно напетнения си корем.

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена в плитките и обраснали с водна растителност стоящи водоеми. Среща се в бавните течения на реки, разливи, напоителни и отводнителни канали, езера, блата и други застояли водоеми и техните околности.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи и т.н.;

2. Събирането, местенето или убиването им.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на полова и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*)

Малка жаба, достигаща на дължина 5 cm. Кожата на гърба е покрита с множество брадавички, всяка от които с една или няколко черни точки на върха. Главата е малка и заоблена. Очите са изпъкнали, а зеницата е със сърцевидна форма. Гърбът е кафяв до сиво-кафеникав, понякога с масленозелени нюанси до почти черен цвят. За разлика от жълтокоремната бумка, коремът е черен, с множеството бели кръгли петънца и по-големи жълто-оранжеви до яркочервени петна с неправилна форма. При улавяне често заема отбранителна поза, като извива гърба и крайниците дъгообразно нагоре, за да покаже коремната си страна. По този начин става видима ярката предупредителна коремна окраска.

На територията на ДГС Бяла популацията на вида е съсредоточена в по-бистри води в сравнение с жълтокоремната бумка, но може да бъде открита и в замътнена вода. Обитава реки, езера, язовири, блата и канали, локви, наводнени коловози по черни пътища, временни изкопи и други временно образувачи се водни площи.

ЗАПЛАХИ:

1. Унищожение на естествените местообитания на вида при различни антропогенни дейности: премахване на характеристики на ландшафта, промяна в предназначението и начина на трайно ползване на обитаемите от вида земи и т.н.;

2. Събирането, местенето или убиването им.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на полова и възрастова структура на колонията, здравословно състояние (външни признаци).

Различни видове **бръмбари и пеперуди** се срещат повсеместно на територията на стопанството, като всички посочени в приложение 1 на ръководството и срещащи се района на дейност на ТП ДГС Бяла подлежат на оценка за присъствие на вида, съгласно Ръководството и „Определителят на животинските видове в горите с висока консервационна стойност“.

Потенциално срещащи се на територията на стопанството са **бръмбари**: Заплетен карабус (*Carabus intricatus*); Еленов рогач (*Lucanus cervus*); Трионест сечко (*Prionus coriarius* (Linnaeus), *Prionus besicanus* Fairmaire); Голям сечко (*Cerambyx cerdo*); Алпийска розалия (*Rosalia alpina*); Голям буков сечко (*Morimus asper funereus*) и **пеперуди**: Глогова торбогнездница (*Eriogaster catax*); Розово нощно пауново око (*Perisomena caecigena*); Диозегиана (*Dioszeghyana schmidtii*).

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

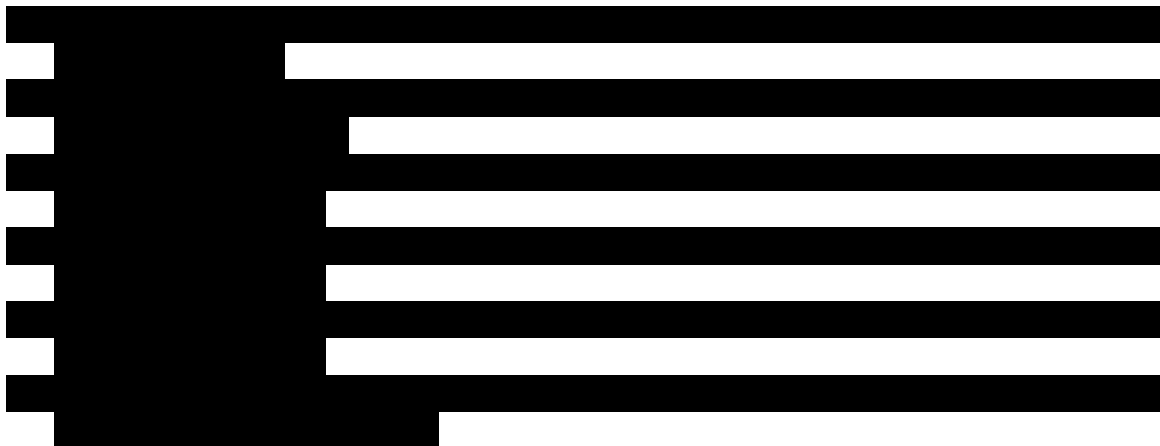
Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени

Регистрираните сватбовища на елени на територията ТП ДГС Бяла са:

Отделни екземпляри от елен лопатар *Cervus dama* L. се срещат в отдели [REDACTED]

ЗАПЛАХИ:

1. Обезпокояване на животните през брачния период.
2. Браконьерство и отстрел на животните;
3. Прекомерен запас на хищниците;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да се регулира числеността на хищниците.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ

Гори, които съдържат жизнеспособни популации на повечето или всички местни видове, трябва да имат голяма площ и да са сравнително не повлияни от човешка дейност и с ниско ниво на фрагментация (% незалесени територии). Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горско-растителен район.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

На територията на ТП ДГС „Бяла“ като ВКС 2 са определени следните отдели и подотдели: 22 а, б, в; 23 б, в, г, ж, з, и; 24 а, б, в, г, д, е; 25 а, б, в, г, д; 26 а, б; 27 а, б, в, г; 28 а, б, в, г, д; 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 30 а, б, в, д, е, ж; 31 а, б, в, г, д; 32 г1, д1; 33 ж, н, о, п, р, т, у, ф; 34 а, б, в, е; 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и; 36 а, б, в, г; 37 а, б; 38 а, б, в, г; 39 а, б, в, г, д, е; 40 а, б, в, г, д, е, ж; 41 а, б, в, г; 42 а, б, в, г, д, е; 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 44 а, б, в, г, д, и, к, л, м; 45 и, к, л, м, н, о; 46 а, б, в, е, з; 47 а, б, в, г, д, з, и; 48 а, б, в, г, д; 49 а, б, в, г, д, е; 50 а, б, в, г, д; 51 а, б, в, г, д, е, ж; 52 а, б, в; 53 а, б, в, д, е; 54 а, б, в, г, е, ж, з; 55 а, б, в, г, з, и; 56 а, б, в, г; 57 а, б, в, г, д, е, ж, з, и; 58 а, в, к, л; 59 з; 60 з; 61 и; 311 и, к, л, н, о, п, ф, х, ч, ш, е1; 312 б, е, л, у.

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – неправилно планиране и извеждане на сечите и др.
2. Несъобразяване на стопанските дейности с провеждането на традиционни събори, празненства, мероприятия и събития в горите описани като ВКС 6.
3. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на лесистостта на територията.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Не по-малко от 5% гори от основно представените горско дървесни видове на територията на горскостопански единици или части от тях, включени във ВКС 2, трябва да бъдат отделяни за превръщане в гори във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията освен в случаите когато: 1. След големи природни нарушения територията е оставена на естествената сукцесия. 2. Целта на стопанисването на насаждението е възстановяване на коренни видове.

7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение, с изключение на ДЛС.

8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.

9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващата фрагментация е под определения граничен процент. При планирането на пътища и инфраструктура, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на живите организми – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и размер на територията. Количествените показатели трябва да съответстват на посочените в таблицата за пълна оценка за всеки от определените горско-растителни пояси.

2. Мониторингът се извършва всяка година по документи. Да се използват действащите горскостопански планове, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, и т.н.

3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.

4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, влияещи директно или индиректно върху някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини и кариери, неустойчиво земеделие и др.

5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 4* към ръководството. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ТП ДГС „Бяла“. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на ръководството за определяне на ГВКС, за територията на ТП ДГС „Бяла“ са идентифицирани 6 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.1112 Eastern European poplar-willow forests/Крайречни върбово-тополови гори

В това местообитание се развиват крайречни, най-често смесени върбово-тополови, или чисти върбови или тополови гори в низините и равнините, в условията на континентален климат в Северна България. Най-голямо разнообразие имат в поречието на р. Дунав и по островите му. В долните и средни течения на големите притоци на р. Дунав – Искър, Огоста, Лом, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, са се запазили на различни места като тесни ивици, доминирани главно от бяла върба или малки петна от бели и черни тополи. Развиват се на глинеесто-песъчливи, богати най-често карбонатни алувиални (наносни) почви. Те са добре аерирани и богати на хумус, но хумификацията им периодично се прекъсва от заливанията и отлагането на нови наноси. Богати са на азот, с което се обяснява и наличието на много нитрофилни видове в състава на горската растителност. Терените се характеризират с различно по продължителност и височина на водния стълб заливане от „черешовите“ води, с максимум в края на май до началото на юни. Най-продължително (4-6 месеца) се залива зоната разположена до 2 m височина от средното ниво на р. Дунав. В зоната над 5 m, където заливанията са спорадични, растителността се развива върху карбонатни черноземи, а в местата със задържане на вода и отлагане на наноси главно по „затоните“ (канални) на островите и блатата - на ливадно-блатни почви. Основни едификатори в най-дълго заливаната част са *Salix alba* и *Salix x rubens* - хибрид на *Salix alba* и *Salix fragilis*. Заедно с тях често се срещат *Populus alba* и *P. nigra*, и по-рядко типичната *Salix fragilis*. Върбите формират пионерни съобщества на освободените песъчливо-глинести коси и алувиални наноси, които постоянно се променят в зависимост от динамиката на наносите на р. Дунав. Върбите достигат височина около 8-12 m, а проективното им покритие до 80-90 %. Развиват въздушни корени, като броят и гъстотата им зависят от продължителността на заливане. На места е развит храстов етаж, в който участват *Rubus caesius* var. *aquaticus* (основен доминант), *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaeus*, *Ligustrum vulgare* и по-рядко *Frangula alnus*, *Viburnum opulus*. На много места (особено по р. Дунав) първичната структура на крайречните гори е силно променена от масовото участие в храстовия етаж на инвазивния американски вид *Amorpha fruticosa*. За върбовите гори е характерно, че се срещат често увивни растения – *Clematis vitalba*, *Humulus lupulus*, *Vitis sylvestris*. Флористичната структура на тревния етаж е много разнообразна и включва предимно хигрофити, нитрофили и много рудерали. На по-осветените и по-дренирани места височината на този етаж може да надмине 1,5 m. Най-често в него участват *Althaea*

officinalis, *Bidens frondosa*, *B. tripartita*, *Calystegia sepium*, *Cirsium arvense*, *Echinochloa crus-galli*, *Erigeron annuus*, *Euphorbia lucida*, *E. palustris*, *Galium aparine*, *G. palustre*, *Glycyrrhiza echinata*, *Iris pseudacorus*, *Leucopogon aestivum*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis scorpioides*, *Phalaris arundinacea*, *Phragmites australis*, *Polypogon viridis* (= *Agrostis verticillata*), *Rorippa amphibia*, *Solanum dulcamara*, *Stachys palustris*, *Symphytum officinale*, *Typha latifolia*, *Urtica dioica*. Рудералните и нитрофилни видове доминират по откритите места, които се появяват при деградацията вследствие на антропогенната дейност или на естественото изреждане на върбовите гори, когато те надминат 40-50 годишна възраст. Прекратяването на ежегодните заливания също води до ксерофитизация, рудерализация и увеличаване на участието на *Amorpha fruticosa* - вид, който не издържа на продължителното заливане. Върбите формират и смесени фитоценози с други дървесни видове, които понасят преовлажняването и заливанията. Това са най-често черната (*Populus nigra*) и бялата (*Populus alba*). Те са сравнително по-сухолюбиви от върбите и се развиват при заливане до около 60 дни. На места образуват и монодоминантни, но не големи по площ гори, които имат флористична структура много близка до тази на върбовите гори. Заради това всички смесени върбово-тополови съобщества с участие или доминиране на *Populus alba*, *P. nigra*, *Salix alba*, принадлежат към една асоциация *Salicetum albae* s.l. (= *Salici-Populetum*) от съюза *Salicion albae*. В състава на тези гори участват макар и единично и други дървесни видове – *Alnus glutinosa*, *Fraxinus oxycarpa*, *Morus alba*, *Pyrus pyraeaster*, *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, а в последните години все повече се разпространява инвазивният вид *Acer negundo*. Характерно е масовото навлизане на американски неофити в структурата на ценозите на Дунавските заливни гори. Такива са *Bidens frondosa*, *Echinocystis lobata*, *Sicyos angulatus*. Последните два вида са едногодишни увивни растения, които във вътрешността на някои острови образуват плътна покривка върху дървесния и храстовия синузий.

Поради богатите почви, върху които се развиват алувиалните гори, на много места те са напълно унищожени и заменени от обработваеми площи. Широко се практикува, както край р. Дунав, така и във вътрешността на страната, отглеждането на интензивни тополови култури (предимно *Populus x euroamericana* св. I-214) на мястото на естествени върбово-тополови гори (Цонев и Димитров 2012).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том. 3 с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2012).

На територията на ТП ДГС „Бяла” местообитанието е установено в следните отдели и подотдели: 1а, 1к, 2к, 3т, 3я, 8а1, 8ж, 8щ, 9х1, 9ц1, 9ч1, 10а, 11и, 17р1, 19щ, 81в, 149ф, 149х, 149ч, 149щ, 165б, 165г, 31бo.

ЗАПЛАХИ:

1. Трансформация на тези гори в горски култури и плантации;
2. Нарушения в хидрологичния режим на месторастението;
3. Поява/вносянето на конкурентни инвазивни видове за естествената растителност;
4. Други антропогенни въздействия – нерегламентирано изсичане на тези гори и т.н.
5. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да бъдат запазени се препоръчва в тези гори да се преустанови всякаква стопанска дейност. Не се допуска трансформация на тези гори в интензивни култури. Необходимо е да се намери баланс между площите, заети от интензивни топови култури и естествените крайречни екосистеми, доминирани от естествената крайречна растителност. На местата където тези горски екосистеми са изчезнали или деградирали е необходимо да се приложат възстановителни мерки, които могат да включват възстановяване на нарушен хидрологичен режим, регулиране на инвазивните видове, подпомагане естественото възобновяване на местните видове (върби, кавази, елши) и изкуствено залесяване с местни видове.

При необходимост от прилагане на мероприятието “почистване на речните корита” да се дефинират конкретни параметри на намесата. Допустимо е да се премахват само дървета в рамките на речното легло, които при екстремни нива на водите има реална опасност да бъдат изкоренени или пречупени, както и част от сухите дървета. При това мероприятие все пак трябва да се осигури и запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с храсти и т.н.

Необходимо е да се предприемат мерки за подобряване охраната на горите и преустановяване на незаконните сечи на крайречни дървета.

Въвеждане на забрани за редуциране на площите на този тип местообитания с цел инфраструктурни и други проекти, увеличаване на земеделските земи и т.н.

G1.2232 (1)Helleno-Balkanic ash-oak-alder forests (Humid lowland oak forests)/Смесени низинни и крайречни гори и лонгози (Влажни низинни дъбови гори)

Смесените низинни и крайречни гори и лонгози са част от интразоналната растителност, разпространена в долините на редица реки в България. Характерни особености са периодичните заливания, а в някои случаи и високата въздушна влажност. Почвата може да бъде добре изсушена между наводняванията или да остане мокра. В зависимост от водния режим, доминиращите дървесни видове са различни, но най-често принадлежат към родовете *Fraxinus*, *Ulmus* или *Quercus*. Тревният етаж е добре развит, с разнообразен видов състав, формирал се под влияние на зоналната растителност. Смесените низинни и котловинни крайречни гори и лонгози се отнасят към клас *Populetea albae* разреда *Fraxinetalia* и *Populetalia*, и съюзи *Alno-Quercion roboris* и *Alnion incanae* (Димитров и Цонев 201). На територията на ДГС „Бяла“ местообитанието има ограничена площ (около 10 ха). Представено е от варианти на подтипа Влажни низинни дъбови гори. Характерно за тях е, че са доминирани от полски бряст, бял бряст, плоски ясен и с участие на бяла върба. Част от тях са силно разреждени, с ниска възраст, поради което може да се предполага, че представляват сукцесионен стадий на възстановяване на естествени крайречни дъбови или лонгозни гори.

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том. 3 с категория “критично застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2012).

На територията на ТП ДГС „Бяла“ местообитанието е установено в отдели: 1 ж, 1 о, 151 м, 151 р, 165 и.

ЗАПЛАХИ:

1. Трансформация на тези гори в горски култури и плантации;
2. Нарушения в хидрологичния режим на месторастението;
3. Спадане нивото на подпочвените води;
4. Поява/вносянето на конкурентни инвазивни видове за естествената растителност;

5. Други антропогенни въздействия – нерегламентирано изсичане на тези гори, паша на домашни животни и т.н.
6. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Това са горски екосистеми със сложна структура, богато биологично разнообразие и висока продуктивност. Те зависят в голяма степен от хидрологичния режим на територията и особено от достъпа до подпочвените води (ППВ). Не трябва да се допускат мероприятия, водещи до спадане на нивото на ППВ, като дрениране, корекции на водните течения и др. В случаите на използване на подпочвените води за напояване и битови нужди е необходимо да се прави периодичен мониторинг за нивото на ППВ, като не се допуска понижаването му до критични стойности.

Основна цел на управление на тези уникални горски екосистеми е тяхното запазване и възстановяване. Днес на много места все още съществуват условия и потенциал за възстановяването им.

В тези горски екосистеми се прилагат по-скоро поддържащи и възстановителни мероприятия, като в случая добивът на дървесина е следствие от постигането на основната цел. Стопанисването им трябва да е в съответствие с естествената динамика на насажденията. Препоръчва се използването на сечи с дълъг възобновителен период, които да осигурят устойчива, неравномерна мозаечна структура на насажденията (постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна).

Не трябва да се планират и прилагат голи и краткосрочно-постепенни възобновителни сечи.

Не се допуска паша на домашни животни в насажденията.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Не се допуска трансформация на тези гори в интензивни култури.

При възстановителни мероприятия, включващи залесяване, трябва да се използват местни репродуктивни материали.

Въвеждане на забрани за редуциране на площите на този тип местообитания с цел инфраструктурни и други проекти, увеличаване на земеделските земи и т.н.

Необходимо е да се предприемат мерки за подобряване охраната на горите.

G1.737 Eastern sub-Mediterranean white oak woods/ Мизийски и тракийски гори от космат дъб (*Quercus pubescens*)

Горите от космат дъб България се отнасят към два подтипа местообитания. В Северна България се среща подтипът Мизийски гори от космат дъб.

Това са разредени, ксеротермни дъбови гори, доминирани от космат дъб (*Quercus pubescens*) с разпространение по варовиковите възвишения на местата с континентален климат. Тези гори са част от смесените дъбови гори, като обикновено заемат най-сухите и топли места по склонове предимно с южно или западно изложение. Видовият състав на съобществата на косматия дъб е динамичен и разнообразен. Дърветата са разклонени и често кривостъблени. Освен *Quercus pubescens*, в етажа на дърветата се срещат още *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*. Често, особено на места с плитка варовикова основа, масово расте и *Carpinus orientalis*, който може да образува и втори дървесен подетаж. В храстовия етаж има множество видове като *Cornus mas*, *Cotinus coggygia*, *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Paliurus spina-christi*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica*, *Rosa gallica*, *Syringa vulgaris*, *Ulmus minor*. В тревния етаж

се срещат предимно видове, характерни за ксеротермните дъбови гори. Такива са: *Asparagus officinalis*, *A. tenuifolius*, *Brachypodium sylvaticum*, *Buglossoides purpureocaerulea*, *Dactylis glomerata*, *Festuca heterophylla*, *Helleborus odoratus*, *Lactuca quercina*, *Lathyrus niger*, *Orchis simia*, *Potentilla micrantha*, *Pulmonaria mollis* и др. Поради отворения характер и доброто осветление, във флористичния състав на горите от космат дъб участват много видове, които се срещат по поляните и ливадите, както и в редините на горите. Такива са: *Dichanthium ischaemum*, *Chrysopogon gryllus*, *Dictamnus albus*, *Echinops sphaerocephalus*, *Euphorbia polychroma*, *Filipendula vulgaris*, *Geranium sanguineum*, *Orchis purpurea*, *Primula veris* и др. (Цонев и др. 2012).

Тези гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2012).

На територията на ТП ДГС „Бяла“ местообитанието е установено в следните отдели: 107з, 137е, 138а, 138г, 138д, 139а, 139г, 140б, 144г, 144д, 144е, 144з, 144и, 144л, 144м, 145м, 146г1, 147м, 147р, 147ф, 168и, 169ю, 175г, 181и, 181к, 181н, 182у, 182ф, 184х, 205и, 205м, 211д, 220ж, 220л, 221е, 222л, 222н, 222о, 224г, 227г, 227е, 227ж, 227и, 227л, 228к, 232и, 232н, 232х, 232ч, 232щ, 235и, 235н, 235о, 236в, 236д, 236з, 240у, 240х, 241ж, 241м, 241о, 244г, 244е, 244з, 247г, 247ж, 247з, 247с, 253г, 253д, 253ж, 254а, 255в, 256б, 256в, 272б, 292р, 292у, 293в1, 294д, 294к, 294н, 294ю, 295е1, 295е3, 295л2, 295м2, 295с, 295с1, 296м, 296ф, 297п2, 299ч2, 299ш2, 299ю, 320а3, 320б3, 320в3, 320д3, 320е3, 320з3, 320м2, 320с2, 320у2, 320ф2, 320х2, 320ц2, 320ш2, 321д1, 321ф1.

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – нерегламентирано изсичане на тези гори, паша на домашни животни и пр.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Това са горски екосистеми, които в повечето случаи растат при екстремни условия по отношение на влажност и богатство на почвата. Видовият им състав е богат, което се дължи и на специфичната „отворена” структура на насажденията. Произхода на насажденията е издънков в резултат на водени голи сечи с издънково възобновяване. В голямата си част насажденията са с повече от 4-6 ротации. Консервационното значение на тези гори е свързано с влошеното им в резултат на човешката дейност състояние. Пресиленото им ползване в миналото и сега е довело до деградацията на първичните гори и почвата, негативна промяна на видовия състав и качеството на дървостоя, рязко намаляване на устойчивостта и продуктивността им. За повишаване производството на дървесина са правени реконструкции, при които коренната растителност основно е подменяна с нетипични иглолистни видове. В повечето случаи голата сеч е основната система за стопанисване на тези гори прилагана досега.

Паралелно с антропогенното натоварване, екстремалните екологични условия са създали репродуктивни механизми, които позволяват на тези гори да се развиват в тези условия. Ксерофитните дъбове зависят от издръжливостта на засушаване и способността на надземните части да умират и да се възстановяват отново. Конкуренцията от други видове при сухи условия обикновено е минимална, като големите засушавания са причина за периодични опожарявания. Голямата коренова системата, характерно репродуктивно приспособление за дъбовите популации развиващи се при тези условия, осигурява едновременно оцеляване при сухи условия и пожари. Косматият дъб,

развиващ се на сухи местообитания, се размножава и с коренови издънки. Подобен начин на размножаване е свързан със сухия климат и е алтернатива на семенното възобновяване.

Препоръчително е тези насаждения да се оставят на естествената им динамика и да не се прилагат стопански мероприятия. Абсолютна забрана за пашата на домашни животни. Ако се установят значими процеси на деградация (например съхнене над 30%) е необходимо да се приложат адекватни възстановителни мерки, които могат да включат подпомагане естественото възобновяване на косматия дъб и мозаечно залесяване с космат дъб.

Ако все пак се вземе решение за стопанисването им, изхождайки от спецификата на местообитанията и биологията на вида, приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период. Най-подходяща за видове с комбинирана репродуктивна стратегия е групово-изборната и неравномерно постепенната сеч. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура, която ще осигури по-голямо разнообразие от местообитания и ще спомогнат за запазването на дендрологичното разнообразие.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.7C41Silver lime woods/Гори от сребролистна липа (*Tilia tomentosa*)

Гори с ясно изразено доминиране на сребролистна липа (*Tiliatomentosa*), възникнали предимно вторично на мястото на дъбови гори. Освен основният вид, в дървесния етаж участват *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. robur*, *Quercus frainetto*, *Q. petraea* agg., *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *A. tataricum*, *Sambucus nigra*, *Sorbus torminalis*, *Tilia cordata*. В липовите гори няма развит храстов етаж. В някои съобщества сравнително често се среща *Staphylea pinnata*, Други храстови видове, които участват в състава на липовите гори, са *Berberis vulgaris*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Viburnum lantana*. Тревната покривка е с ниско покритие, като по-често се срещат *Arum maculatum*, *Buglossoides purpureoerulea*, *Dactylis glomerata*, *Hedera helix*, *Geum urbanum*, *Melica uniflora*, *Melittis melissophyllum*, *Ruscus aculeatus*, *Ruscus hypoglossum*, *Asperula taurina*, *Carex pilosa*, *Cephalanthera damasonium*, *Lilium martagon*, *Limodorum abortivum*, *Platanthera chlorantha*, *Stellaria holostea* и др. Характерно е масовото развитие на пролетни ефемероиди (*Anemone ranunculoides*, *Convallaria majalis*, *Corydalis bulbosa*, *C. solida*, *Ranunculus ficaria*, *Gagea minima*, *Galanthus elwesii*, *Helleborus odorus*, *Isopyrum thalictroides*, *Lamium galeobdolon*, *Polygonatum latifolium*, *Pulmonaria officinalis*, *Scilla bifolia*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana*), които на места формират кратковременен етаж с покритие до 80 (Цонев 2012).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2012).

На територията на ТП ДГС „Бяла” местообитанието е установено в отдели: 15 ж, 20 ш1, 21 в, 21 п, 21 ф1, 21 ю2, 22 а, 23 б, 23 в, 23 г, 23 ж, 23 з, 23 и, 24 б, 24 в, 24 г, 24 д, 25 а, 25 б, 25 в, 25 г, 25 д, 26 а, 26 б, 27 а, 27 б, 27 г, 28 а, 28 б, 29 г, 29 е, 29 и, 29 к, 30 д, 30 ж, 31 а, 31 в, 31 г, 31 д, 33 п, 34 а, 34 е, 35 е, 35 и, 36 а, 36 в, 36 г, 37 а, 37 б, 38 а, 38 б, 38 г, 39 а, 39 б, 39 в, 39 г, 39 д, 39 е, 40 а, 40 б, 40 в, 40 г, 40 д, 40 е, 40 ж, 41 а, 41 б, 41 в, 41 г, 42 а, 42 б, 42 в, 42 г, 42 д, 42 е, 43 в, 43 з, 47 г, 49 а, 49 б, 49 в, 49 г, 49 д, 49 е, 50 а, 50 б, 50 в, 50 г, 50 д, 51 а, 51 г, 51 е, 51 ж, 52 а, 53 а, 53 б, 53 д, 54 а, 57 е, 60 з, 85 а, 86 и, 86 к, 86 л, 89 а, 89 б, 89 в, 89 д, 90 а, 90 д, 91 а, 91 е, 93 б, 93 в, 93 д, 94 а, 97 в, 97 г, 97 д, 98 б,

98 в, 98 д, 98 е, 99 д, 99 е, 100 б, 101 д, 101 з, 101 л, 111 ж, 114 ж, 123 б, 124 г, 130 г, 130 е, 131 и, 136 в, 141 е, 142 а, 142 г, 143 в, 144 ж, 144 к, 146 ж1, 146 н1, 146 п1, 146 ф, 146 ч, 146 я, 147 а, 147 в, 147 д, 147 ж, 148 а1, 148 в1, 148 з, 148 и, 148 к, 148 л, 148 м, 148 н, 148 ю, 148 я, 166 б, 168 а, 168 в, 168 г, 168 е, 168 ж, 168 к, 168 н, 169 б1, 169 е1, 169 ж, 169 к1, 169 н, 169 н1, 169 о, 169 р, 169 ф, 169 ш, 170 з, 170 и, 170 л, 170 с, 172 в, 172 ж, 173 ж, 173 и, 174 б, 179 и, 180 в, 181 м, 182 б1, 182 г1, 182 ц, 182 я, 183 м, 192 д1, 192 ж1, 193 а, 194 ж, 195 а, 195 г, 196 е, 197 б, 197 д, 197 ж, 197 р, 198 г, 198 к, 198 р, 199 б, 199 ж, 200 м, 200 н, 200 ю, 201 в, 201 г, 201 д, 202 а, 202 б, 202 г, 202 д, 202 е, 202 ж, 202 с, 202 т, 203 а, 203 г, 203 е, 204 а, 204 е, 204 ж, 204 м, 204 с, 204 у, 204 х, 208 ц1, 210 б, 211 е, 211 ш, 212 з, 219 в, 219 ж, 220 з, 220 к, 221 а, 221 в, 221 г, 221 д, 222 з, 223 а, 223 д, 223 ж, 223 з, 223 и, 223 к, 223 л, 224 в, 225 и, 226 в, 226 г, 226 д, 227 а, 228 в, 228 г, 228 ж, 229 г, 229 ж, 229 з, 230 в, 230 г, 231 б, 232 о, 232 т, 234 г, 237 о, 237 с, 239 и, 257 в, 258 д, 258 ж, 258 н, 258 п, 260 б, 260 д, 260 ж, 260 з, 261 м, 261 х, 262 г, 262 е, 262 ж, 263 в, 263 д, 263 е, 263 ж, 263 и, 264 б, 265 и, 266 в, 267 а, 269 и, 270 е, 270 ж, 271 а, 271 в, 271 г, 290 л, 291 л, 291 н, 291 р1, 291 с, 292 б1, 292 в1, 292 г1, 292 д1, 292 е, 292 з, 292 и, 292 т, 292 ч, 292 щ, 293 а1, 293 б, 293 г, 293 с, 293 т, 293 у, 293 х, 293 ц, 293 щ, 294 з1, 294 м, 294 т, 294 ц, 295 б2, 295 д3, 295 з1, 295 о1, 295 р, 295 р1, 295 с2, 295 ф, 295 х, 296 д, 296 д2, 296 к, 296 н, 296 с, 296 х1, 296 щ, 297 д2, 297 е2, 297 о2, 297 ф1, 297 ц1, 298 а, 299 б1, 299 в, 299 г1, 299 д2, 299 и1, 299 м, 299 м2, 299 у1, 299 х1, 299 щ1, 303 у, 303 ю, 309 ч, 311 п, 311 ф, 320 г2, 320 г3, 320 ж1, 320 ж2, 320 ж3, 320 и1, 320 к1, 320 н2, 320 о, 320 р2, 320 ф, 320 ш, 320 ю1, 321 а1, 321 з1, 322 м, 322 ч.

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – нерегламентирано изсичане на тези гори, неправилно стопанисване и подбор на сечи, нарушения при събирането на липов цвят и пр.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Лесовъдските мероприятия трябва да подпомагат създаването на смесени насаждения и да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи, тъй като те няма да осигурят условия за възобновяването на всички желани дървесни видове. Особено внимание трябва да се обърне на запазването и увеличаването на участието на дъбовете в състава на насажденията. Необходимо е, отгледните мероприятия да се извършват навреме, за да се подобри устойчивостта и качествените показатели на младите насаждения както и да се контролира видовия състав.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Необходимо е да се прилага строг контрол при събирането на цветовете за стопански цели и недопускане сеч на клони и цели дървета за тази цел.

G1.7A1Euro-Siberian steppe [*Quercus*] woods/Лесостепни гори от цер (*Quercus cerris*) или дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*)

Гори доминирани от цер (*Quercus cerris*) или дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*) върху лъос в Дунавската равнина, Лудогорието и Добруджанското плато. На територията на България се различават два подтипа.

Към първия подтип се отнасят Лесостепните гори от цер. Към него се отнасят церови гори върху льосовите възвишения на северните части на Дунавската равнина и Лудогорието, от 100 до около 400 m надм. вис. Церовите гори заемат билната, заравнена част на тези хълмове или склоновете предимно с южно, югозападно и югоизточно изложение. Обикновено по източните и северните склонове те прехождават в ценози на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), а в Лудогорието – и на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и планински ясен (*Fraxinus excelsior*). На най-ерозирани места, тези гори преминават в гори и храсталаци на келяв габър (*Carpinus orientalis*). Льосовите седименти, върху които се развиват съобществата на цера, са предимно глинести, което се отразява на почвената покривка, която също е по-тежка и глинеста в сравнение с местата, където се срещат термофилните смесени церово-благунови гори. Почвите са основно черноземи и файоземи, а по-рядко - лесивирани. Те са сравнително богати и дълбоки, но са сухи, като засушаването се задълбочава през летните месеци. В този район климатът се отличава с изразена континенталност - големи температурни годишни амплитуди, лятно засушаване и сравнително малка годишна сума на валежите (между 500 и 600 mm).

Лесостепните церови гори са разпространени основно на север от линията, свързваща градовете Видин - Брусарци - Бяла Слатина - Койнаре - Летница - Павликени - Опака - Разград - Вълчидол - Варна. На юг, в границите на Предбалкана се увеличава участието на благуна (*Quercus frainetto*) и горите преминават в чисто благунови. Церовите гори са предимно издънкови, но се срещат и смесени със семенни индивиди. Повечето са на възраст между 40 и 60 години и с височина на дървесния етаж между 8 и 10-20 m. Склопът варира от 0,6 до 0,9. В дървесния етаж, освен *Quercus cerris*, участват сравнително често още *Q. pubescens*, *Q. frainetto*, *Q. virgiliana*, *Q. dalechampii*, *Q. pedunculiflora*, *Sorbus domestica*, *Pyrus pyraister*, *Ulmus minor*, *Acer campestre*. На места могат да формират втори дървесен етаж *Acer tataricum*, *Carpinus orientalis*, *Fraxinus ornus*, с височина около 5-6 m, но по-често те участват в храстовия етаж. В Лудогорието, на по-влажни места (в доловете) се появяват и видове като *Tilia tomentosa*, *Carpinus betulus*, *Sorbus torminalis*. В храстовия етаж доминира глогът (*Crataegus monogyna*), а при осветляването на гората, често вследствие на антропогенната дейност (неправилно провеждани санитарни сечи и паша), на много места (например в Средна Дунавска равнина) той се замества от смрадликата (*Cotinus coggygria*). Етажът на смрадликата обикновено е около 1-1,5 m висок, но на най-осветените места достига и до 3-4 m. Други храстови видове, които сравнително често участват са: *Chamaecytisus hirsutus*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Euonymus europaeus*, *E. verrucosus*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica*, *Rosa gallica*, *Viburnum lantana*. В тревния етаж участват предимно видове, широко разпространени в дъбовите гори в България, но са примесени и с някои лесостепни елементи, характерни за светли гори и храсталаци. Най-често срещаните тревни видове в лесостепните дъбови гори са: *Allium fuscum*, *Betonica officinalis* (= *Stachys officinalis*), *Brachypodium sylvaticum*, *Buglossoides purpureo-caerulea*, *Bupleurum praealtum*, *Clinopodium vulgare*, *Crocus flavus*, *Dactylis glomerata*, *Doronicum hungaricum*, *Festuca heterophylla*, *Fragaria vesca*, *Galium pseudaristatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hirsuta*, *Helleborus odorus*, *Iris sintenisii*, *I. variegata*, *Laser trilobum*, *Lathyrus niger*, *L. pannonicus*, *Lychnis coronaria*, *Muscari tenuiflorum*, *Peucedanum alsaticum*, *Sedum maximum*, *Serratula tinctoria*, *Tanacetum corymbosum*, *Teucrium chamaedrys*, *Verbascum phoeniceum*, *Viola odorata*, *Viscaria vulgaris*.

Лесостепните церови гори са част от големия комплекс на дъбовите гори от хълмистите равнини и предпланините на Югоизточна Европа от съюза *Quercion frainetto*, въпреки че показват преходна характеристика и някои от елементите са типични за лесостепния

съюз *Aceri tatarici-Quercion*. Видове характерни за последния съюз са *Acer tataricum*, *Doronicum hungaricum*, *Lathyrus pannonicus*.

Лесостепните церови гори са били подложени на дългогодишно и силно антропогенно влияние – сечи, паша на селскостопански животни, опожаряване. Често (особено в Дунавската равнина и по-ограничено в Лудогорието) те имат много трудно възобновяване, а увеличаването на участието на някои храстови като смрадликата и житни треви, правят това възобновяване невъзможно. На много места тези гори са заменени от производни дървесни, храстови и тревни ценози - например на *Bothriochloa ischaemum*(*Dichanthium ischaemum*), *Carpinus orientalis*, *Chrysopogon gryllus*, *Fraxinus ornus* (Цонев и Хинков 2015).

Този подтип е включен в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2012).

Вторият подтип включва Лесостепните гори от дръжкоцветен дъб. Към него се отнасят гори от дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*) в Североизточна България. Тези съобщества се развиват върху типични черноземи, най-често в някои плитки и неголеми по площ понижения. Там благодарение на приосновната скала – мощна покривка от глинест лъс върху карстовата подложка на платото, се формират временни водоносни хоризонти, задържащи вода през пролетта. Влияние върху растителността оказва и континенталният климат, малкото количество валежи и силните източни ветрове през зимата.

Горите на дръжкоцветен дъб са много малки по площ, изолирани и силно деградирани. От някои са останали само групи или единични дървета дръжкоцветен дъб. Освен дръжкоцветният дъб, в дървесния етаж се срещат още *Acer campestre*, *A. tataricum*, *Cerasus mahaleb* (= *Prunus mahaleb*), *Pyrus pyraeaster*, *Ulmus minor* и по-рядко *Quercus cerris*, *Tilia tomentosa*. Храстовият етаж обикновено е добре развит и в него участват *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*, *Cotinus coggygria*, *Euonymus europaeus*, *E. verrucosus*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica*, *Sambucus nigra*, *Viburnum lantana*, а по литературни данни и *Amygdalus nana*. Последният вид подчертава лесостепния характер на тези съобщества. В тревния етаж се срещат широко разпространени видове: *Betonica officinalis*(= *Stachys officinalis*), *Brachypodium sylvaticum*, *Buglossoides purpureoacerulea*, *Clinopodium vulgare*, *Filipendula vulgaris*, *Geum urbanum*, *Myrrhoides nodosa*, *Urtica dioica*, *Viola hirta*.

Лесостепните гори на дръжкоцветен дъб принадлежат към съюза *Aceri tatarici-Quercion*, разпространен в низините, главно край р. Дунав и северозападните брегове на Черно море, в Югоизточна Европа. Горите в България, които принадлежат към този съюз, се срещат много рядко в равнините и низините на Източна България (Цонев и Хинков 2012).

Този подтип е включен в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “критично застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2012).

На територията на ТП ДГС „Бяла” местообитанието е установено в следните отдели: 22 в, 91 г, 92 щ, 167 с, 173 е, 173 з, 174 а, 174 г, 174 и, 175 а, 175 б, 175 в, 192 г1, 192 е1, 192 л1, 243 н, 293 ю, 296 ц, 296 ш, 320 а2, 320 и2, 320 п2, 320 р1, 320 я, 321 ч,

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – нерегламентирано изсичане на тези гори, паша на домашни животни и пр.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Това са устойчиви за условията на стопанството горски формации, които са в съответствие с условията на средата. При тяхното стопанисване е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие, както и разнообразието от фази на развитие. Основна цел на стопанисването на издънковите гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната и неравномерно-постепенната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура, осигуряваща по-голямо разнообразие от местообитания и ще спомогнат за запазването на дендрологичното разнообразие. Препоръчително е да се ограничи прилагане на краткосрочни постепенни сечи на големи територии, тъй като това води до формиране на едновъзрастни млади насаждения с хомогенна структура. Да не се извършват голи сечи и реконструкции.

Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме, за да се подобри тяхната устойчивостта и качествените им параметри. Да се ограничи пашата на домашни животни в насажденията.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази и етапи в развитието на дъбовите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Забрана за намаляването на площта на насажденията с цел инфраструктурни и други проекти.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Горите във фаза на старост (Old growth forests) представляват последната фаза от развитието на насажденията, които със своята специфична структура и функционалност са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

Гора във фаза на старост е горска територия, в която гората е достигнала значителна възраст, не е била обект на големи природни и антропогенни нарушения и се характеризират с наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид; дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони; дървета с хралупи; стоящи и паднали едроразмерни мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане. В голямата си част тези насаждения имат неравномерна пространствена и възрастова структура.

Необходимо е на най-малко 2% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Препоръчително е те да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един

комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30%от ГФС/. Приблизително 160 до 230 години са нужни, за да се формира гора със характеристики, на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

Списък на отделите и подотделите отговарящи на Принцип 6,индикатор 6.4.1 от
Временния стандарт за оценка на управлението на горите в България/5%/

отдел	площ ха	дървесен вид	възраст	пълнота	наклон
1а	6.1	бврб8 ббрс2	15	0.5	6.1
1ж	0.9	пбрс 10	20	0.3	0.9
1к	4.0	врб10	40	0.3	2
1о	1.8	пбрс9 бврб1	20	0.3	2
2к	2.1	бврб10	40	0.3	2
3т	3.3	бврб10	50	0.6	2
3я	0.7	бврб10	20	0.3	2
4ж1	1.6	пбрс8 пкл2	45	0.6	8
8ж	2.3	бтпб ор3 чтп1	25	0.9	2
8щ	1.8	бврб8 пбрс2	40	0.6	6
8 я	5.4	кгбр 9 мжд1	60	0.6	31
8а1	3.6	врб8 дж2	10	0.6	2
9х1	0.9	бврб9 ак 1	10	0.6	2
9ц1	2.3	бврб5 нг3 пбрс2	20	0.5	2
9ч1	1.5	бврб10	10	0.3	2
10а	2.8	бврб10	10	0.3	2
11и	0.8	бврб8 пбрс2	10	0.7	1
17р1	0.8	бврб7 и-214 3	18	0.4	2
19щ	5.5	бврб10	10	0.3	6
22в	1.3	цр3,здб1,бл1,кдб1,мжд2кр1дж1	50	0.4	14
23а	1.4	цр4,здб2,лдб1,бл1,пкл2	55	0.5	12
23г	1.4	срлп3,здб2,пкл2,мжд3	25	0.7	21
24а	3.0	пкл3,срлп3,мжд3,лдб1	35	0.6	22
24е	0.4	пкл8,пбрс1,срлп1	20	0.6	6
25г	4.5	срлп6,пкл2,бл2	50	0.9	19
26а	8.2	срлп9,здб1	70	0.7	17
27а	4.9	срлп8,здб2	60	0.7	17
28а	16.8	срлп10	60	0.7	22
28б	6.7	срлп8,здб2	50	0.6	16
28в	4.7	кгбр6,срлп1,здб1,пкл1,мжд1	70	0.7	16
28г	0.8	пяс7,срлп3	19	0.8	16
28д	10.8	здб5,бл3,срлп1,пкл1	60	0.4	23
30д	9.8	срлп9,здб1	65	0.7	11
30ж	2.0	срлп8,здб1,бл1	55	0.7	14
31а	3.3	срлп6,здб2,бл1,цр1	65	0.7	19

33б	2.0	бл10	40	0.6	18
33 т	3.2	мжд2бл1срлп1здб3кгбр2цр1	10	1	7
35 а	8.4	бл8здб2	75	0.6	24
35ж	7.5	бл8,здб1,мжд1	75	0.5	26
39а	2.3	срлп8, гбр2	65	0.7	27
41а	11.7	срлп9, гбр1	55	0.7	23
41в	15.0	срлп7, здб2	55	0.8	16
41г	0.1	срлп7, здб2, гбр1	55	0.8	12
47г	1.9	тлс4, срлп4, гбр1, пбрс1	80	0.5	18
47д	1.0	кгбр2, бл2, цр2, дж2, мжд2	25	0.7	14
48д	7.9	мжд5, кдб3, срлп1, пкл1	40	0.5	9
49а	5.5	срлп9, здб1	60	0.6	16
49б	6.3	срлп10	60	0.7	16
49е	11.0	срлп9, здб1	65	0.6	8
53в	1.2	гбр6,цр2,кл2	120	0.4	12
55 в	4.0	бл4цр2пкл2пбрс2	60	0.3	16
55 и	12.5	цр3,бл2,пкл2,ак3	70	0.5	17
58в	5.4	кгбр7, цр1, кдб1, дж1	50	0.2	13
66д	3.8	гбр1,цр9	160	0.5	6
67а	2.2	гбр2,цр5,кл2, бл1	160	0.8	2
73а	10.1	гбр2,цр5,кл2, бл1	165	0.8	6
84а	18.6	цр4, бл 4, кдб2, лдб, мжд, кгбр	35	0.6	32
84в	21.7	цр 5, бл 1, кдб 3, мжд 1, лдб, кгбр	55	0.5	35
104б	1.3	кгбр10	160	0.6	6
131и	2.4	срлп 3, мжд 1, ак 2, ппбрс 3, пляс 1	3	0.3	34
137е	7.1	кдб6, мжд 2, кгбр 2, ак, цр, пкл, кгбр	60	0.5	32
147р	4.4	кдб2,кдб2,кгбр2,пбрс4	60	0.3	22
147т	6.8	кгбр6 пкл1 пбрс3	60	0.5	26
147у	2.3	кгбр9 кдб1	60	0.4	32
151м	2.1	ббрс5,пяс4,бврб1	15	0.3	1
151р	4.6	ббрс8, бврб2	30	0.7	1
151г	1.6	пяс7 бврб3	30	0.3	1
165г	5.4	бврб10	20	0.8	2
165и	0.6	пяс9 бах1	20	0.7	2
166б	0.3	срлп9 мжд1	50	0.5	22
166г	12.7	мжд6 пкл1 срлп1кдб1пбрс1	45	0.7	22
166з	5.8	мжд6 пкл1 срлп1кдб1пбрс1	55	0.5	21
173е	0.2	цр7,срлп2,бл1	60	0.5	14
173и	6.3	срлп6,цр2,пкл1,мжд1	50	0.7	12
209м	4.9	кгбр7бл1пкл1срлп1	60	0.8	31
209п	10.5	кгбр5пкл1срлп1бл1пбрс1мжд1	65	0.9	31
209р	12.4	кгбр5пкл1срлп1бл1пбрс1мжд1	65	0.9	31
209с	16.1	кгбр6бл1цр1пкл1срлп1	55	0.8	31
209т	15.9	кгбр7бл1пкл1срлп1	70	0.9	31
209у	0.3	кгбр5пкл1бл1пбрс1срлп1мжд1	65	0.9	31
209-2	0.2	просека			31
209-3	0.5	просека			31
232и	1.0	кдб9, мжд 1, кгбр 10	60	0.5	14
233а	8.4	кгбр9 кдб1	60	0.8	26
233б	0.8	кгбр10	60	0.9	12
233в	9.4	кгбр8 пбрс2	50	0.3	7
234е	4.0	кгбр10	50	0.6	34

234ж	1.4	кгбр9кдб1	60	0.8	22
234м	1.7	кгбр8кдб2	30	0.5	8
234н	4.3	кгбр10	50	0.8	12
236в	1.5	кдб10, дя, гло, кгбр	55	0.5	14
236з	3.5	кдб4,мжд2,ак3,пбрс1	40	0.4	26
244б	1.5	гбр10	120	0.4	13
244в	0.4	гбр10	120	0.3	17
244г	4.9	кдб10	120	0.4	12
244е	8.2	кдб10	120	0.4	12
244з	2.7	кдб3, цр3, гбр3, кр1	120	0.3	16
251н	3.5	кгбр10, кдб	70	0.9	26
257в	6.6	срлп9, цр1	60	0.7	28
257г	22.9	кгбр8, кдб1, мжд1	70	0.9	12
257п	9.9	кгбр10	70	0.9	24
257ф	6.0	кгбр7, пкл1, мх1, мжд1	50	0.7	22
257ч	5.0	кгбр5, бл2, пкл2, мжд1	50	0.7	18
257-2	0.3	поляна			
257х	0.8	кгбр10	50	0.2	45
257 ц	3.0	кгбр9мхлб1	50	0.7	35
258а	6.2	кгбр8, кдб1, здб1	50	0.7	9
258в	7.8	кгбр7, цр2, айл1	60	0.5	23
258ж	3.4	срлп6, мжд4	40	0.6	11
257о	5.0	кгбр8, мжд2	8	0.4	16
259в	2.6	цр10	60	0.7	6
259д	7.6	кгбр10	50	0.9	16
259е	14.3	кгбр7, кдб2, цр1	60	1	10
259ж	1.8	цр9, глд1	60	0.5	8
259н	3.0	кгбр10	60	0.6	21
260а	8.8	кгбр10	60	0.8	41
260в	2.1	кгбр10	60	0.6	43
260г	5.8	кгбр6, срлп2, пкл2	60	0.9	20
260д	1.5	срлп9, пкл1	60	0.7	18
260е	4.3	цр6, бл4	60	0.5	12
260л	20.3	кгбр8, бл1, цр1	60	0.9	18
260м	3.8	кгбр10	50	0.7	18
260н	0.7	кгбр10	50	0.6	20
261г	1.3	пбрс6, мх2, дж1, ак1	30	0.5	17
261ж	1.4	кгбр10	50	0.9	16
261м	1.4	срлп8, гбр2	70	0.7	22
261у	3.2	кгбр8мжд2	75	0.5	42
261ф	1.4	кгбр7, срлп2, мжд1	75	0.7	21
261ц	1.2	кгбр10	75	0.7	26
262в	3.2	кгбр8, мжд1, здб1	60	0.9	26
262г	9.3	срлп10	60	0.7	27
262е	8.0	срлп8, гбр1, здб1	65	0.7	24
262з	8.1	кгбр7, мжд2, здб1	65	0.7	24
263б	1.7	здб3,мжд3,гбр2,срлп2	70	0.4	15
263в	11.3	срлп8, гбр1, здб1	70	0.7	22
263д	9.4	срлп8, здб2	65	0.7	18
263е	7.8	срлп7, здб1, гбр2	65	0.7	19
264а	2.9	гбр7, пкл2, срлп1	65	0.7	22
264б	15.1	срлп7, здб1, бл1, гбр1	55	0.7	22

265г	7.5	цр4, лдб2, пкл2, црлп1, гбр1	55	0.5	15
265е	6.8	кгбр7, цр1, здб1, бл1	45	0.7	18
269б	1.1	цр10	9	0.7	11
269и	6.7	срлп7, гбр1, здб1, пкл1	55	0.7	17
281и	5.7	кгбр9, мжд1	25	0.8	28
281н	4.0	кгбр8, цр2	65	0.9	29
281ч	1.1	цр9, кгбр1	65	0.4	12
282в	21.9	цр10	65	0.6	14
282и	1.0	цр10	60	0.5	5
287г	11.6	цр7, срлп1, мжд1, пкл1	35	0.8	8
295е3	0.5	кдб 8, пкл 1, ппбрс 1, ччрн, срлп, кгбр	60	0.5	32
297ж	5.3	мжд7 пбрс3	50	0.6	31
315к	8.6	кгбр5, мжд3, чб2	35	0.6	26
316о	1.6	бврб10	10	0.3	2
Общо	797.0				

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – изсичане на тези гори, паша на домашни животни и пр.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В насажденията, отделени като гори във фаза на старост, **не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина**, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи, заемащи над 30% от площта ГФС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторингът на ГВКС 3 включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието им, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.

2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.

3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.

4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановите за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановите и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване,

*Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП ДГС „Бяла“,
Май 2023 г.*

териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за рулиране на водния отток във водосборите
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори, които представляват бариери за разпространението на пожари
- Гори с решаващо значение за състоянието на селскостопанските дейности (земеделие, рибни запаси) и защита на инфраструктурните обекти

На територията на ТП ДГС „Бяла“ са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от ГСП и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП ДГС „Бяла“ са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с ширина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ТП ДГС „Бяла“ в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододайни зони, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно – битови нужди:

Списък на подотдели, определени като вододайни зони за ДГС „Бяла“:

ТП "ДГС - Бяла"	отдел/подотдел	Площ, ha
Вододайни зони	187 з, и, к, л, 10, 215 в, г, д, е, н, 1, 2.	29,7
Каптажи на територията на стопанството	46-2	0,1
	112-1	0,7
	209у	0,3
	209р	12,4
	244a1	0,9
	215е	1,3
	215 2	1,6
Горски чешми	114к	1,2
	102 1	0,4

	181д	3,0
	140б	3,9
	137 1	1,2
	147т	6,8
	243а	2,5
	239и	1,5
	237е	0,9
	238а	3,2
	232 3	4,5
	206щ	0,7
	206л	0,8
	240а	2,2
Кладенци	55 2	1,8
	103 2	0,2
	218 1	0,2
	242е	1,7
	247з	1,7

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – изсичане на тези гори, вплътняване на почвите при извършване на горскостопанските дейности (дърводобив, извоз на дървесна, направа на горски пътища); замърсяване на почвата с гориво-смазочни материали; неправилно планиране и извеждане на сечите и др.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;
- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите .

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метровата ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);
7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ТП ДГС ”Бяла” са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 4.2.4, 4.2.5 и 4.2.6 от определението, съгласно ръководството за определяне на ГВКС.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.2.4 на територията на ТП ДГС „Бяла”: 1 а, ж, к, о, 2 к, 3 т, 3 я, 8 а1, 8 ж, 8 щ, 9 х1, 9 ц1, 9 ч1, 10 а, 11 и, 17 р1, 19 щ, 81 в, 149 ф, 149 х, 149 ч, 149 щ, 151 м, р, 165 б, 165 г, 316 о.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.2.5 на територията на ТП ДГС „Бяла”: 1 1, 1 2, 1 3, 1 4, 1 5, 1 6, 1а, 1б, 1в, 1г, 1д, 1е, 1ж, 1з, 1и, 1к, 1л, 1м, 1н, 1о, 1п, 1р, 1с, 1т, 1у, 1ф, 1х, 2 1, 2 3, 2 4, 2а, 2б, 2в, 2г, 2д, 2е, 2ж, 2з, 2и, 2к, 149 1, 149 2, 149 3, 149 4, 149 5, 149 6, 149а, 149а1, 149б, 149б1, 149в, 149г, 149д, 149е, 149ж, 149з, 149и, 149к, 149л, 149м, 149н, 149о, 149п, 149р, 149с, 149т, 149у, 149ф, 149х, 149ц, 149ч, 149ш, 149щ, 149ю, 149я, 151 1, 151 2, 151 3, 151 4, 151 5, 151а, 151а1, 151б, 151б1, 151в, 151г, 151д, 151е, 151ж, 151з, 151и, 151к, 151л, 151м, 151н, 151о, 151п, 151р, 151с, 151т, 151у, 151ф, 151х, 151ц, 151ч, 151ш, 151щ, 151ю, 151я, 164 1, 164г, 164д, 164е, 164ж, 164з, 164к, 164л, 165 1, 165а, 165б, 165в, 165г, 165д, 165е, 165ж, 165з, 165и, 165к, 165л, 165м, 165н, 165о, 165п, 165р.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.2.6 на територията на ТП ДГС „Бяла“: 3 1, 3 3, 3 4, 3 5, 3а, 3б1, 3к, 3л, 3м, 3н, 3о, 3п, 3р, 3с, 3т, 3у, 3ф, 3х, 3ц, 3ч, 3ш, 3щ, 3ю, 3я, 4 1, 4 2, 4 3, 4 4, 4а, 4б, 4в, 4д, 4е, 4ж, 4з, 4и, 4к, 4л, 4м, 4н, 4о, 4п, 4р, 4с, 4т, 5 6, 8а1, 8е, 8ж, 8з, 8и, 8к, 8п, 8р, 8с, 8т, 8ф, 8ц, 8ч, 8ш, 8щ, 8ю, 9 3, 9а1, 9б1, 9в1, 9г1, 9д, 9д1, 9е, 9е1, 9ж, 9з, 9з1, 9и, 9к, 9к1, 9л, 9м, 9н, 9о, 9п, 9ц1, 9ч1, 9я, 10 1, 10 2, 10 3, 10 4, 10а, 10б, 10в, 10г, 10д, 10е, 10ж, 11 1, 11 3, 11 4, 11 5, 11и, 11к, 11л, 11м, 11н, 11п, 11с, 12 1, 12а, 12б, 12в, 12г, 12д, 12е, 12з, 12и, 16 1, 17 6, 17 7, 17ж1, 17р1, 18 1, 18 2, 18 3, 18 5, 18а, 18б, 18в, 18г, 18д, 19 1, 19 2, 19 3, 19 4, 19 5, 19 6, 19 7, 19 8, 19 9, 19 11, 19а, 19б, 19в, 19г, 19д, 19е, 19ж, 19з, 19и, 19к, 19л, 19м, 19о, 19п, 19р, 19с, 19т, 19у, 19ф, 19х, 136 1, 137 4, 138 3, 138в, 139 3, 139б, 139в, 140 1, 140 2, 140 3, 140 4, 140а, 140в, 178а, 316 1, 316 2, 316 3, 316 4, 316л, 316н, 316о.

ЗАПЛАХИ:

1. Трансформация на горите в горски култури и плантации;
2. Нарушения в хидрологичния режим на месторастението;
3. Поява/вносянето на конкурентни инвазивни видове за естествената растителност;
4. Антропогенни въздействия – изсичане на тези гори, вплътняване на почвите при извършване на горскостопанските дейности (дърводобив, извоз на дървесна, направа на горски пътища; неправилно планиране и извеждане на сечите и др.
5. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Планирането и провеждането на стопанските дейности в ГВКС следва да се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2.
2. За насажденията с ВКС 4.2, т.4 са в сила всички мерки, които са посочени за съответните насаждения, посочени във ВКС 3
3. В насажденията, формиращи 100 метровата ивица около р. Дунав и р. Янтра могат да се посочат следните общи препоръки за лесовъдска намеса:
  - ✓ За намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие с гора на горските територии в ивицата;
  - ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия с използване на местни видове за увеличаване лесистостта;
  - ✓ В насаждения с влошени структурни параметри и устойчивост да се планират и прилагат възстановителни мероприятия;
  - ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
  - ✓ Пълнотата на насажденията в ивицата да не намалява под 0.6;
  - ✓ Забрана за използване на голи сечи;
4. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.
5. Поради опасността от ерозия, трябва да се използват технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина.

6. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);
7. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори може да се използва мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;
2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,
3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

От горските територии, включени на територията на ТП ДГС „Бяла“ за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1 и 2.

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6:

Списък на горите с наклон над 30° на територията на ДГС „Бяла”- отдел/подотдел, площ:

отдел	подотдел	площ	наклон - градуси
8	я	5,4	31
20	а	0,3	42
20	б	1	34
20	1	0,1	42
84	а	18,6	32
84	в	21,7	35

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП ДГС „Бяла“,
Май 2023 г.

89	в	13,9	35
90	а	5,8	36
91	а	3,1	32
91	е	4,6	33
92	я	12,9	36
92	з	0,1	31
93	а	5	31
100	б	11,3	30
101	в	11,8	36
101	д	4,3	36
101	е	7,8	36
102	а	11,8	34
102	о	1,6	38
110	б	0,7	32
111	ж	15	34
111	з	0,2	32
136	2	8,9	42
137	е	7,1	32
137	з	11,4	42
139	2	6,1	31
147	а	1,7	32
147	б	1,1	32
147	д	2,7	32
147	у	2,3	32
147	л	3,2	38
148	вл	0,6	32
150	к	6,5	34
150	л	0,1	34
150	2	0,1	34
178	а	3,7	36
206	и	1,2	32
209	м	4,9	31
209	п	10,5	31
209	р	12,4	31
209	с	16,1	31
209	т	15,9	31
209	у	0,3	31
209	2	0,2	31
209	3	0,5	31
209	4	0,4	45
209	9	0,3	45
209	10	0,4	45
216	а	2,7	34
216	р	0,7	34
216	с	1,3	34
216	т	0,5	34

216	4	1,5	36
232	щ	2,5	34
234	е	4	34
234	4	8,5	33
141	е	12,1	31
245	б	18,5	32
245	к	14,1	32
245	л	4,1	32
247	а	0,3	32
247	г	3	32
251	г	11,5	32
257	д	11,9	42
257	х	0,8	45
257	ц	3	35
257	1	0,8	42
257	3	1,6	42
257	4	0,6	42
260	а	8,8	41
260	в	2,1	43
260	2	1,2	45
260	3	2,9	30
261	л	9,5	32
261	н	0,3	34
261	р	5,5	32
261	у	3,2	42
262	ж	4,8	32
273	ц	0,5	32
278	а	15,5	32
278	п	3,5	32
278	3	0,6	32
293	б	5,2	32
293	у	0,8	32
293	х	1,2	32
293	ц	1,2	32
293	щ	2,9	32
295	е3	0,5	32
296	д	1,6	32
296	з	1,9	32
296	и	0,8	32
296	к	2,6	32
297	ж	5,3	31
315	м	3,4	32

Насаждения с наклон над 30° с площ над 1 ха (самостоятелно и в комплекс) и пълнота над 0.6:(по таксационни данни) 81д, 89в, 90а, 91а, 91е, 93а, 101в, 101е, 136а, 141е, 147а, 147д, 150к, 209м, 209п, 209р, 209с, 209т, 209у, 216а, 216р, 216с, 245б, 245к,

251г, 257д, 257ц, 260а, 261л, 261р, 278а, 293б, 293х, 293ц, 293щ, 296д, 296и, 320ю1.

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – изсичане на тези гори, вплътняване на почвите при извършване на горскостопанските дейности (дърводобив, извоз на дървесна, направа на горски пътища; неправилно планиране и извеждане на сечите, неправилен избор на техника и технологии и др.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:

- ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
- ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

- ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
- ✓ Площна динамика на свлачището;
- ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;

Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. И максимум 250 м. И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и тополови култивари.

На територията на ТП ДГС „Бяла“ като гори, представляващи бариера за разпространение на пожари са определени:

5 е, 15 ж, 20 в, 20 г, 20 ш1, 22 в, 29 б, 29 г, 29 е, 29 ж, 29 з, 29 к, 30 а, 30 б, 30 д, 32 г1, 32 д1, 33 б, 33 о, 35 а, 35 в, 35 д, 35 ж, 35 и, 42 а, 42 б, 42 в, 42 е, 43 б, 43 в, 43 з, 44 а, 44 ж, 44 к, 45 н, 45 п, 46 г, 46 ж, 46 з, 47 а, 47 б, 47 г, 47 д, 48 б, 48 в, 48 д, 49 а, 57 а, 57 е, 58 л, 62 б, 62 е, 62 м, 62 п, 63 д, 65 з, 65 к, 66 д, 66 е, 67 а, 67 г, 67 к, 67 м, 69 а, 70 е, 73 а, 73 к, 74 г, 74 л, 75 к, 80 б, 82 д, 82 и, 82 к, 82 м, 82 п, 83 а, 83 б, 83 г, 83 д, 83 е, 84 а, 84 в, 84 г, 85 б, 85 г, 89 а, 90 в, 90 г, 90 д, 92 ч, 92 щ, 101 д, 102 ж, 104 а, 104 и, 104 о, 104 с, 106 г, 106 е, 106 ф, 110 в, 111 ж, 114 б, 115 е, 123 з, 128 а, 130 б, 130 г, 130 д, 130 е, 131 б, 131 д, 131 ж, 131 и, 141 ж, 148 а, 148 е1, 148 ж1, 148 з, 148 л, 148 п, 148 т, 148 ц, 150 б, 150 д, 150 ц, 167 с, 167 ф, 167 щ, 167 ю, 176 г, 176 е, 176 з, 176 н, 182 б1, 182 г1, 182 д1, 182 я,

183 б, 183 м, 183 н, 183 у, 184 в1, 184 х, 187 з, 188 д, 188 и, 191 а, 191 и, 192 л1, 193 г, 193 ж, 193 р, 200 к, 201 б, 201 д, 202 а, 202 б, 202 г, 202 д, 202 с, 202 т, 208 у1, 208 ц1, 211 г, 211 г1, 211 д, 211 е, 211 н, 211 о, 211 ш, 211 щ, 211 ю, 212 з, 216 л, 216 ц, 216 ч, 216 я, 220 ж, 220 з, 221 е, 222 з, 222 л, 222 н, 223 а, 223 в, 223 г, 223 и, 223 л, 224 в, 224 г, 225 г, 227 а, 227 г, 227 ж, 227 л, 229 г, 232 ч, 232 щ, 233 г, 234 о, 240 х, 242 д, 242 и, 242 о, 243 в, 243 н, 243 о, 244 а1, 244 б, 244 в, 244 г, 244 е1, 244 з, 244 л, 244 ф, 244 ч, 245 н, 246 а, 247 к, 247 о, 247 с, 247 ф, 247 х, 247 ц, 247 ч, 247 ш, 249 в, 249 г, 249 д, 251 ж, 261 г, 273 л, 278 т, 279 г, 281 а1, 281 я, 282 в, 282 р, 288 а, 288 в, 288 ж, 289 а, 290 б, 290 в, 290 з, 291 в, 291 г1, 291 д, 291 д1, 291 и1, 291 к1, 291 н1, 291 ф, 291 ц, 293 б, 293 в, 311 ф, 311 я, 314 а1, 325 б.

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – изсичане на тези гори, неправилно планиране и извеждане на сечите и др.
2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.
2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.
3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.
4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;

2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).

3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ТП ДГС „Бяла“ са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.

За територията на ТП ДГС „Бяла“ са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.1.: 64a1,171x, 173 1, 173д, 301п, 302a, 302б, 302в, 302ю, 326п.

За територията на ТП ДГС „Бяла“ са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.2:1 а, 1 к, 2 к, 3 т, 3 я, 8 а1, 8 ж, 8 щ, 9 х1, 9 ц1, 9 ч1, 10 а, 11 и, 17 р1, 19 щ, 81 в, 149 ф, 149 х, 149 ч, 149 щ, 165 б, 165 г, 316 о.

За територията на ТП ДГС „Бяла“ са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.3.:

- Защитна ивица около жп линия –16ж, 16з, 20г1, 183 3, 183 6, 183д, 183е, 183ж, 183к, 183с, 183х;
- Защитна ивица шосе –16ж, 16з, 19о, 19ч, 19ш, 20 1, 20а, 20б, 20б1, 20в, 20в1, 20г, 20г1, 20к, 20ц, 20ч, 183д,183ж, 183и, 183к, 183л, 183с, 187 10, 187л, 188 2, 188е, 192 1, 192в, 192г, 192и1, 192к1, 193м, 202 4, 202 7, 202д, 202е, 202з, 202и, 202к, 202л, 202т, 314я, 3153, 3156, 315м, 315п, 315р, 316 4;
- Защитна ивица газопровод – 75 1, 75а, 75б, 76к, 76л, 77 2, 77ф, 77ц, 80 1, 80и, 80к, 247 1, 247д, 247е, 247ж, 249 1, 249 2, 249в, 249г, 252 1, 252в, 252г, 252д, 252е, 272 1, 272в, 272г.

ЗАПЛАХИ:

1. Трансформация на горите в горски култури и плантации;
2. Нарушения в хидрологичния режим на месторастението;
3. Поява/вносянето на конкурентни инвазивни видове за естествената растителност;
4. Антропогенни въздействия – изсичане на тези гори, неправилно планиране и извеждане на сечите и др.
5. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5.1

Крайречните съобщества имат изключително важна защитна и противоерозионна роля и естетическа стойност. Поради факта, че са гранични екосистеми, те оказват благотворно влияние върху водните екосистеми посредством регулация на температурния режим и създаване на нови местообитания.

През последните десетилетия тези гори са обект на засилено негативно антропогенно влияние в резултат на изискванията за почистване на речните корита, които на много места се изпълняват не с оглед осигуряване на нормален воден отток на реките, а с явно комерсиална цел. Това на практика води до унищожаване на тези изключително важни за речните екосистеми гори.

За да бъдат запазени е необходимо **в тези гори да се спре всякаква дейност с изключение на санитарни сечи за отстраняване на част от сухите дървета**. При това мероприятие все пак трябва да се осигури и запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н

При необходимост от прилагане на мероприятиято “почистване на речните корита” да се дефинират конкретни параметри на намесата. Допустимо е да се премахват само дървета в рамките на речното легло, които при екстремни нива на водите има реална опасност да създадат условия за задръстване и/или пречат на речния отток.

Да се извърши инвентаризация на териториите, заети от този тип местообитания. На местата където тези горски екосистеми са изчезнали или деградирали е необходимо да се приложат възстановителни мерки, които могат да включват възстановяване на нарушен хидрологичен режим, подпомагане естественото възобновяване на местните видове и изкуствено залесяване с местни видове.

Не се допуска трансформация на тези гори в интензивни култури. Необходимо е да се предприемат мерки за подобряване охраната на горите и преустановяване на незаконните сечи на крайречни дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.

ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето е оценена потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните хора получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно ръководството за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Дърва за огрев и битови нужди
- Паша и фураж – сено и листна маса
- Недървесни продукти – гъби, лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

1. Ползване на дървесина

Съгласно ГСП на ДГС Бяла от 2013 год. е предвидено средногодишно ползване на дърва в размер на около 2000 куб.м стояща дървесина. През последните 3 години са реализирани продажби на дърва, както следва:

Количества местно население за последните три години - 2010, 2011, 2012	Леж. маса	Едра	Средна	Дребна	Дърва	Вършина
	m3	m3	m3	m3	m3	m3
	2832,78		85	23	2546,28	178,5
2012	1235		39,5	17	1017	161,5
2011	652,28				652,28	
2010	916		45	6	848	17

2. Пашуване

Според ГСП от 2013 год. в държавните горски територии на държавно горско стопанство „Бяла“ се разрешава паша на едър и дребен добитък върху площ от 7430.8, върху която могат да пасат средногодишно 6 193 броя едър добитък или 29 724 броя дребен добитък. През 2011 год. на територията на ТП ДГС Бяла са разрешени паша на 54 броя едър добитък; 320 броя дребен добитък. През 2012 год. са издадени разрешителни за паша на 112 броя едър добитък; 527 броя дребен добитък. През 2013 год. са издадени разрешителни за паша на 95 броя едър добитък; 400 броя дребен добитък.

3. Ползване на билки, гъби и други странични ползвания

През следващото десетилетие според ГСП от 2013 год. се предвиждат следните количества годишни добиви на билки от различни тревисти, храстови и дървесни видове

/под формата на грудки, листа, стръкове, цвят/ - 5 тона; плодове - 3 тона. През 2011 год. на територията на ТП ДГС Бяла са разрешени за бране на 4 тона лечебни растения. През 2012 год. са издадени разрешителни за бране на 3.6 тона лечебни растения. През 2013 год. са издадени разрешителни за бране на 100 кг. гъби и 2 тона лечебни растения и 0.2 тона плодове.

ТП ДГС Бяла няма регистрирани изкупвателните пунктове на своята територия.

4. Ловностопанска дейност

Според зоогеографското райониране територията на ТП ДГС Бяла обхваща част от Дунавски район на Евросибирската подобласт. Тук обитават средноевропейски и степни видове животни. Основните видове обект на лов в района на стопанството са от клас Бозайници, разред Чифтокопитни Благороден елен, Елен лопатар, Сърна и Дива свиня. Представител на разред Зайцеподобни е Див заек; от разред Гризачи са Катерица и Нутрия, а в разред Хищници обитават територията на стопанството Вълк, Чакал, Лисица, Белка, Черен пор и Язовец. Защитени видове на територията на горското стопанството са Дива котка, Златка, Видра и Невестулка. В клас Птици на територията на ТП ДГС Бяла разпространени са: от разред Кокошоподобни Ловен фазан, Яребица и Пъдпъдък; от разред Гълъбоподобни разпространени са Гривек, Гургулица и Гугутка. Единствения представител на Разред Дъждосвирицоподобни на територията на горското стопанство е Горския бекас. От разред Гъскоподобни разпространени са Патица зеленоглавка, Голяма белочела гъска и Зимно бърне. Освен изброените ловни видове и видовете от приложение №3 от Закона за биологичното разнообразие, в района обитават и защитените видове птици, представители на други семейства от клас Птици, които не са предмет на ловоустройствения проект.

На територията на ТП ДГС Бяла са обособени 38 броя ловни дружини, като връзката и взаимоотношенията с тях е посредством Ловно сдружение „Сокол” – гр. Бяла.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Общи препоръки за управлението на горите в ДЛС с цел съхраняване на социалната им значимост:

- Изготвя се оценка на социалното въздействие на управлението на горите при което са идентифицирани засегнатите групи, проведени са консултации с техни представители, идентифицирани са основните въздействия на горскостопанските дейности върху тези групи и са разработени и консултирани мерки за намаляване на идентифицираните негативни въздействия. Предписаните мерки се вземат предвид при горскостопанското планиране и вземането на управленски решения.
- Ръководството на ДГС осъществява ежегодни срещи с представителите на засегнатите групи. Жителите на местните общности трябва да имат възможност да обсъждат всички притеснения, свързани с горскостопанските дейности в социален и екологичен аспект, с директора на ДГС през приемните му дни.
- Поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев и битови нужди, този елемент и в бъдеще ще бъде ключов по отношение определяне на отношението на местните хора и общински администрации към управлението на горите в стопанството. Ръководството на горското стопанство трябва да предвижда необходимите количества дърва за добив, без обаче да бъде превишавано предвиденото в горскостопанския план годишно ползване;

- Да се ползват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в земите от горския фонд;
- Да не се извършват голи сечи и подмяна на естествената горска растителност;
- Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- Да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в горскостопанския план.

ЗАПЛАХИ:

1. Антропогенни въздействия – неправилно планиране и извеждане на сечите, ползване на недървесните горски продукти над допустимите по горскостопански план и др.

2. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

3. Превिшаване по обем и интензивност ползванията определени в горскостопанския план.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Общи препоръки за мониторинг на управлението на горите с цел съхраняване на социалната им значимост:

- Периодично да се извършва консултация с местната власт и населението за проверка социалната значимост на ресурсите на територията на стопанството съгласно определението за ВКС 5;
- Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в горскостопанския план, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите, свързани с ВКС 5.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

- 1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;**
- 2. Гори или земи от горския фонд попадащи в 100 м ивица около параклиси, оброчища, аязма, текета, определени по приложения списък в *Приложение 6* и при консултации с местните хора;**
- 3. Гори или земи от горския фонд попадащи в границите на паметниците на културата или в техните охранителни зони, определени по реда на Закона за Паметниците на Културата (ЗПК);**
- 4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по *Приложение 6*.**

На територията на ТП ДГС Бяла се срещат следните гори и горски територии, отговарящи на характеристиките на:

- 1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;**

Каранвърбовският манастир "Св. Марина" - *подотдели 242ж,4,5,6 - църковна собственост; 242а, 243а – държавна собственост*

Разположен е в близост до с. Каран Върбовка на 22 км от гр. Две Могили и на около 55 км. южно от гр. Русе. Той е постоянно действащ и обитаван от четири възрастни монахини. Манастирската църква е построена през 1890г., и тогава аязмото било оформен като кладенец. Смята се, че водата от него помага за излекуването на слепи, неми хора, за бъбречни проблеми и др. През 1940г. са построени манастирската кухня, трапезария, склад, маза и баня. Храмовия празник е на 17 юли.

- 4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по *Приложение 6*.**

4.1. Паметник на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа– подотдел 1а

През лятото на 1868 г. войводите Хаджи Димитър и Стефан Караджа застават начело на чета от близо 130 човека. Предварителният план предвижда, след прехвърлянето на българска земя, да бъде обявено въстание и четата да послужи за катализатор на всеобщо освободително движение.

След като приключва предварителната подготовка, четниците се събират в румънското село Петрушан, прехвърлят се на малък остров на р. Дунав и от там на 18 юли със закрыта гемия достигат до българския бряг. Мястото на преминаването е западно от устието на р. Янтра при “Бостанската кория”, в близост до местността “Янково гърло”. Тогава околният терен е представлявал блатиста низина, обрасла с тръстика, която на юг се слива с долината на р. Студена. Тъй като още при дебаркирането са забелязани от турците, войводите провеждат военен съвет, на който е решено да не се обявява

въстание, а да се прекъсне телеграфа между Русе и Свищов, и възможно най-бързо да се достигне Балкана. Оттук започва саможертвеният им боен път, преминал през сражения при Караисен, Карапанова кория, Вишовград, Канлъдере, Бузлуджа.

По случай 100-годишнината от тези величави събития, през 1968 г. на мястото, където четата е стъпила на българския бряг, е открит голям паметник обелиск.

4.2. Природна забележителност „Пещера Орлова чука”-подотдели 261а, б, е, ж, з, к, н, о, 1, 2;

Пещера Орлова чука се намира на около 40 км от Русе, в близост до село Пепелина. Пещерата е открита през 1941 г. от овчар, който пасял стадото си в района. През 1959 г. в Орлова чука са изградени 124 каменни стъпала, пробит е и изкуствен тунел, който служи за вход. Пещерняци започват да проучват пещерата и откриват скелети на пещерни мечки. Счита се, че е била обитавана от хора през палеолита и каменно-медната епоха. Пещерата е обявена за природна забележителност със Заповед No.2810 от 10.10.1962.

Днес за посетителите са достъпни и осветени около 3 км от пещерата.

Името ѝ идва от скалния венец, който стои над входа. Орлова чука е местообитание на прилепите голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*) и остроух нощник (*Myotis blythii*). В галериите живее и писклив прилеп (*Chiroptera*), който е уникален за Европа вид.

Проучванията на пещерата продължават и до днес.

От изкуствения вход на Орлова чука се влиза в първата пещерна зала. Наричана е „Концертна”, защото заради добрата ѝ акустика в нея често се изнасят концерти, като всяка година през месец август, по време на Събора на пещерата се изнася и празничен концерт. Именно в „Концертната зала” се намира „Големият сталактит” с височина 3,5 м и диаметър 50 см.

В пещерата има и много други интересни образувания - „Динозавъра”, „Бухала”, „Костенурката” и др.

В „Голямата галерия”, която се намира на запад от „Концертната зала”, има множество красиво оформени синтрови езера.

Най-голямата и благоустроена зала в пещерата е „Големите сипеи”. По стените има синтрови образувания, в които, ако се вгледате, може да различите интересни форми, наподобяващи змия, футболист с топка и др. На дъното на залата има скални блокове, които вероятно са били срутени по време на силни земетресения. По дъното има и много остатъци от прилепен тор, тъй като залата е едно от любимите местообитания на прилепите в пещерата.

4.3. Места за отдих, туризъм, риболов

4.3.1. **Лесопарк „Беленска гора”**, подотдели: 33 ж, з, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3; 34 а, б, в, г, д, е, 1; 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; 42 а, б, в, г, д, е, 1; 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7;

4.3.2. **Лесопарк „Боаза”**, подотдели: 65 з, и, 3; 66 г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5; 67 а, б, в, г, д, м; 72 а, б, в; 73 а; 74 и, к, л, м, н, 1, 2; 75 л;

4.3.3. **Лесопарк „Две Могили”**, подотдели: 204 и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у;

4.3.4. **Лесопарк „Аязмото”**, подотдели: 103 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 104 в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2; 242 а, б, в, г, д, е, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3; 243 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 4; 244 а1, б1, в1, г1, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 4; 246 а, б, в, г, д, е, ж, 1;

ЗАПЛАХИ:

4. Антропогенни въздействия – неправилно планиране и извеждане на сечите и др.
5. Несъобразяване на дърводобивните дейности при провеждане на традиционни събори, празненства, мероприятия и събития в горите описани като ВКС 6.
6. Природни нарушения от биотичен и абиотичен характер.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Веднъж на 2 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на стопанството.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГСП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

I. Защитени зони за опазване на местообитанията:

КОД	ИМЕ	ОБЛАСТ	ОБЩИНА	ОБЩА ПЛОЩ НА ЗЗ [ха]	ОТДЕЛИ, ПОДОТДЕЛИ (попадащи в ГТДС)
BG0000231	Беленска гора	Русе	Бяла	2357,3	22,а,б,в,1,2,3,4,5,6,7; 23а,б,в,г,д,е,ж,з,и,1,2; 24а,б,в,г,д,е,1; 25а,б,в,г,д,1; 26а,б,1; 27а,б,в,г; 28а,б,в,г,д,1,2; 29а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1; 30а,б,в,г,д,е,ж,1,2; 31а,б,в,г,д; 32а1,б1,в1,г1,д1,е1,ж1,п,р,т,х,ч,я,1,2,3,4; 33а,б,в,г,д,е,ж,з,н,о,п,р,с,т,у,ф,1,2,3; 34а,б,в,г,д,е,1; 35а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1,2,3,4,5,6,7,8; 36а,б,в,г; 37а,б; 38а,б,в,г,д,1; 39 а,б,в,г,д,е; 40а,б,в,г,д,е,ж; 41 а,б,в,г; 42а,б,в,г,д,е,1; 43а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1,2,3,4,5,6,7; 44а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,1; 45а,б,в,г,з,и,к,л,м,н,п,р,1,2,3,4; 46а,б,в,г,д,е,ж,з,1,2,3; 47а,б,в,г,д,е,ж,з,и,1,2,3; 48а,б,в,г,д,1,2,3,4,5,6; 49 а,б,в,г,д,е,1; 50 а,б,в,г,д,1,2,3; 51а,б,в,г,д,е,ж;; 52а,б,в; 53а,б,в,д,е,1; 54а,б,в,г,д,е,ж,з,1,2; 55а,б,в,г,д,е,ж,з,и,1,2; 56а,б,в,г,1,2; 57а,б,в,г,д,е,ж,з,и; 58а,в,д,е,ж,з,и,к,л,1,2,3,4; 59б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м; 60ж,з,и; 61а,б,в,г,д,з,и,м,1; 311ф1; 325,б,в,г,д,е,ж,з,и,м,н.
BG0000232	Батин	Русе	Борово	240,5	150а,б,д,и,к,м,ц,ш,1,2,3,4,5; 151а1,б1,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,2, 3,4,5; 164г,д,е,ж,з,и,к,л,м,1,2,3; 165а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,1; 166а,в,г,з,и,р,с,1,2,3,4,5; 297е,ж.

BG0000233	Студена река	Русе	Ценово	336,6	4а,б,в,в1,д,д1,е,ж,ж1з,к,л,м,н,о,п,р,с,т,ф,1,2,3,4,5; 5д,е,ж,з,л,м,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,я,1,2,3,4,5,6; 6а,б,в,д,ю,1,2,3; 323а,б,в,г,д,1
BG0000608	Ломовеце	Русе	Две Могили	7,9	273 3; 279 3; 290о,п
BG0000610	Янтра	Русе	Ценово	1090,0	1а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,1,2,3,4,5,6; 2а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1,3,4; 3а,б1,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,1,2,3,4,5; 8а1,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,ц,ч,ш,щ,ю,я,1,2; 9а1,б1,в1,г,г1,д,д1,е,е1,ж,з,з1,и,к,к1,л,м,м1,н,н1,о,о1,п,п1,р,р1,с1,т1,у1,ф1,х1,ц1,ч,ч1,ш,щ,ю,я,1,2,3; 10а,б,в,г,д,е,ж,1,2,3,4,5,6,7,8; 11б,в,з,и,к,л,м,н,п,с,1,2,3,4,5; 12а,б,в,г,д,е,з,и,1; 16в,ж,з,и,к,1; 17д,е,ж,ж1,з,з1,и1,к1,л1,о,р1,1,4,6,7,8; 18а,б,в,г,д,ж,и,1,2,3,4,5; 19а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,1,2,3,4,5,6,7,8,9,11; 137 2,3,4; 138в,3; 139б,в,3; 140а,в,1,2,3,4; 141 1; 142в; 144е,2,3; 145о,п; 147к,л,м,р,с,т,у,1; 149а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,1,2,3,4,5; 173е,и; 174к; 178а; 315к,л,м,н,о,п,р,2,3,4,5,6; 316л,н,о,1,2,3,4.

II. Защитени зони за опазване на птиците:

КОД	ИМЕ	ОБЛАСТ	ОБЩИНА	ОБЩА ПЛОЩ [ха]	ОТДЕЛИ ПОДОТДЕЛИ
BG0002024	Рибарници-Мечка	Русе	Борово	260,6	150а,б,д,и,к,м,ц,ш,1,2,3,4,5; 151а1,б1,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,2,3,4,5; 164г,д,е,ж,з,и,к,л,м,1,2,3; 165а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,1; 166а,в,г,з,и,к,о,п,р,с,1,2,3,4,5,6; 297е,ж.

BG0002025	Ломовете	Русе	Две Могили	1577,4	209к,л,м,п,р,с,т,у,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12, 13; 233а,б,в,г,д,1,2,3; 234а,б,в,г,д,е,ж,з,к,л,м,н,о,п,1,2,3,4,5; 235а,б,в,г,ж; 236а,б,в,г,д,е,ж,з,и,м,н,о,п,р,1,2,3,4,5,6,7,8,9, 10,11; 257в,г,д,о,п,р,ф,х,ц,ч,1,2,3,4; 258а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,1; 259б,в,г,д,е,ж,з,и,1,2,3,4,5; 260а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,1,2,3; 261а,б,в,г,д,е,ж,з,к,л,м,н,о,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,1,2, 3; 262а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1; 263а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к; 264а,б,в,г; 265б,в,г,д,е,ж,з,и; 266а,б,в; 267а,б,в,г; 268а,б,в,г,д; 269б,в,г,д,е,ж,з,и; 281а1,в1,з,и,к,л,м,н,о,п,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,2,3,4, 5,6,7,8,9; 282в,г,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,1,2,3,4; 283 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,1,2; 284 а,б,в,г,д,е,1; 285 а,б,в,г,д,е,ж,1; 286а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,1,2,3; 287а,б,в,г; 288а,б,в,г,д,е,ж,1; 289а,б,в,г,д,е,ж; 290а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к; 306п,р;